

Tematika femicida u publicističkom diskursu

Blažević, Ana

Master's thesis / Diplomski rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences / Sveučilište u Rijeci, Filozofski fakultet**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:186:211670>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2025-01-17**

Repository / Repozitorij:

[Repository of the University of Rijeka, Faculty of Humanities and Social Sciences - FHSSRI Repository](#)

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET

Ana Blažević

Tematika femicida u publicističkom diskursu

(DIPLOMSKI RAD)

Rijeka, 2023.

SVEUČILIŠTE U RIJECI
FILOZOFSKI FAKULTET
Odsjek za kroatistiku

Ana Blažević

Matični broj: 0009083033 8

Tematika femicida u publicističkom diskursu

DIPLOMSKI RAD

Diplomski studij: Hrvatski jezik i književnost

Mentor: prof. dr. sc. Danijela Marot Kiš

Rijeka, 20. lipnja 2023.

IZJAVA

Kojom izjavljujem da sam diplomski rad naslova *Tematika femicida u publicističkom diskursu* izradio/la samostalno pod mentorstvom prof. dr. sc. Danijele Marot Kiš.

U radu sam primijenio/la metodologiju znanstvenoistraživačkoga rada i koristio/la literaturu koja je navedena na kraju diplomskoga rada. Tuđe spoznaje, stavove, zaključke, teorije i zakonitosti koje sam izravno ili parafrazirajući naveo/la u diplomskom radu na uobičajen način citirao/la sam i povezo/la s korištenim bibliografskim jedinicama.

Student/studentica

Potpis

Ana Blažević

Ana Blažević

Sadržaj

1. Uvod.....	1
2. Nasilje prema ženama	3
3. Femicid.....	6
4. Uloga medija	10
5. Smjernice za senzibilizirano izvještavanje o femicidu	12
6. Stil i stilistika	15
7. Novinarsko-publicistički stil.....	17
8. Stilistička analiza članka	21
8.1. Slučaj femicida u Novskoj	21
8.2. Slučaj femicida u Petrinji.....	39
9. Zaključak.....	55
10. Popis literature	58
11. Sažetak	65

1. Uvod

Metodologija

Cilj rada bio je analizirati kako novinari izvještavaju javnost o femicidima u Hrvatskoj. Prvi dio rada temelji se na teorijskim postavkama koje su važne za analizu. On je podijeljen na nekoliko dijelova. U prvom dijelu podnaslova *Nasilje prema ženama* nastojali su se objasniti razlozi nasilja nad ženama pa su tako objašnjeni pojmovi patrijarhata, mizoginije, normalizacije nasilja i toksične muškosti. Zatim je objašnjeno što je nasilje prema ženama i kako se ono manifestira. U drugom je dijelu detaljno objašnjen pojam femicida, a zatim je protumačena uloga medija u današnjem društvu, s posebnim naglaskom na izvještavanje o nasilju i femicidima. Nakon toga navedene su smjernice koje je izdala pravobraniteljica za ravnopravnost spolova o senzibiliziranom izvještavanju o femicidima. Sljedeće se poglavlje odnosilo na osnovne informacije o stilu i stilistici, a zatim su razrađene glavne odrednice novinarsko-publicističkog stila. Teorijski dio rada bio je podloga za drugi, analitički dio rada. Korištena metodologija u drugom dijelu radu bila je stilistička analiza novinskih članaka. Prvo su se odabrala dva novija slučaja femicida (kolovoz 2022. i svibanj 2023.). Prvi je odabran zato što je bio izrazito medijski popraćen jer je počinitelju prethodno izrečena zabrana prilaska supruzi, a drugi je odabran zato što se dogodio posljednji prije pisanja analize. Članci su se pretraživali na internetskom pregledniku tako što su se upisivale riječi *ubojstvo u Novskoj* i *ubojstvo žene u Petrinji*. Zanimljivo je da ni jedan novinski članak nije pronađen nakon što se u pretraživač napisala riječ *femicid*. Članci su se analizirali prema redosljedu na internetskom pregledniku. Neki su se članci pronalazili tako što su bili predloženi pokraj članka koji se tada čitao. Članci su bili analizirani prvo prema kategorijama iz publikacije *Analiza medijskog izvještavanja o slučajevima femicida 2012.-2016.* autorice Sanje Sarnavke. Temeljne kategorije bile su novinski žanr, veličina članka, autorstvo, oprema tekstova, naslovi i podnaslovi

tekstova, izvori i fokus članka i način izvještavanja. Osim tih kategorija gledalo se i na jezik kojim je članak napisan (standardni ili ne), vrste rečenica kojim je napisan (jednostavne ili složene), stav autora o temi (vidljiv ili ne), a unutar svih su se kategorija analizirale stilske figure. Kad su se analizirali članci koji su izašli prvi na internetskom pregledniku, posjetila se stranica *gemiusRating*, pregledala se kategorija *posjeti* kako bi se vidjelo koji su portali najposjećeniji i onda su se pretraživali članci portala prema toj ljestvici, ako nisu bili prethodno analizirani. Nakon otprilike pet članaka o svakom slučaju informacije su se počele ponavljati i članci nisu donosili ništa novo pa nisu ušli u analizu. Tada se tražilo članke koji su imali drugačije informacije. To su najčešće bili portali koji su temama pristupali izrazito senzacionalistički pa su imali drugačije naslove ili izjave susjeda koje nisu imali drugi portali. Nekad je bila samo riječ o drugačijem stilu pisanja iako su informacije bile iste, pa su ti članci bili analizirani. Broj pregledanih članaka bio je između 30 i 40 iako je u analizu ušlo samo njih 15. Nakon sedam, osam članaka po slučaju nije bilo novih informacija i tada se stalo s analizom. Nakon analiziranih svega nekoliko članaka informacije i postupci autora počeli su se ponavljati, a 15 članaka bilo je dovoljno da se ustanove obrasci izvještavanja o femicidima. Temi se nastojalo pristupiti tako da se prikažu i pozitivni i negativni primjeri izvještavanja. Nakon analize svakog pronađenog članka slijedi poglavlje o zajedničkim odrednicama analiziranih članaka. U zaključku su sažete glavne spoznaje iz analize i kratka analiza o tome u kolikoj su mjeri analizirani članci napisani u skladu sa Smjernicama.

Muškarci ne vrše nasilje nad ženama zato što izgube kontrolu nad sobom. Muškarci vrše nasilje zato što izgube kontrolu nad ženom (Bobić, 2021).

2. Nasilje prema ženama

Patrijarhat se može definirati kao *oblik organizacije društva obilježen institucionaliziranom dominacijom muškaraca izraženom kroz društvenu praksu i odgovarajuće društvene ideologije* (Hrvatski leksikografski zavod *Miroslav Krleža*). Najjednostavnije se može reći da je to društveni sustav u kojem muškarci imaju kontrolu nad svim važnijim pitanjima. Gazetić (2008) navodi kako se od 90-ih godina 20. stoljeća u Hrvatskoj osjeća *potpuni trijumf mizoginih obrazaca* (Ibid., 2008: 56). Zahvaljujući medijima danas smo potpuno navikli na seksističke i mizogine poruke, štoviše, one su toliko *ukorijenjene* u društvu da ih većina ljudi uopće ne percipira takvima. Ista autorica (Ibid.) navodi kako je u medijima vidljivo nepoštivanje osnovnih moralnih i etičkih principa, a što se primjenjuje i na *odnos prema drugoj/om* (Gazetić, 2008: 57). Osjećaj vlasništva muškaraca nad ženama i normalizacija svakodnevnog nasilja proizašli su upravo iz patrijarhalnog društva (Vilić, 2020).

Jedan od produkata patrijarhalnog društva je mizoginija. Termin dolazi od grčkih riječi *misein* (mrziti) i *gynē* (žene). Mizoginija se tako najjednostavnije može definirati kao mržnja, odnosno animozitet prema ženama. Berković (2009) primjećuje da je ona *u raznoraznim blažim oblicima prisutnija i zakamufliranija od očekivanoga* (Berković, 2009: 309). Isti autor navodi kako je njezin generator religija unutar patrijarhalnih sustava (Ibid.). Mizoginija se u društvu očituje kao stalna osuda žena u privatnosti, ali i javnosti. Produkt mizoginije je zlostavljanje, odnosno ubojstva žena (Šimičić, 2021).

U Deklaraciji UN-a o uklanjanju nasilja nad ženama stoji kako je nasilje prema ženama rezultat povijesne nejednakosti u odnosima moći između muškaraca i žena koja kao posljedicu ima mušku dominaciju i zaustavljanje napretka žena, a

pritom je nasilje ključni mehanizam koji zadržava žene u podređenom položaju (Sudar, 2018). Tako su žene uglavnom zastupljene kao žrtve nasilja, dok su muškarci u većini slučajeva počinitelji zločina. U tom je kontekstu moguće govoriti o rodno uvjetovanom nasilju koje je *usmjereno na ženu zbog toga što je žena ili koje nerazmjerno pogađa žene (Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama, 2014: 7)*. Nasilje prema ženama je u *Konvenciji vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (međunarodnom sporazumu o borbi protiv nasilja prema ženama)* definirano kao oblik kršenja ljudskih prava i diskriminacije žena, dok nasilje u obitelji čine svi postupci *tjelesnog, seksualnog, psihičkog ili ekonomskog nasilja koja se događaju u obitelji ili kućanstvu ili između bivših ili sadašnjih bračnih drugova ili partnera, neovisno o tome dijeli li počinitelj, ili je dijelio, isto prebivalište sa žrtvom nasilja (prema Sudar, 2018)*. Konvencija je važna jer je prvi međunarodni ugovor koji jasno definira rod podrazumijevajući *društveno oblikovane uloge, ponašanja, aktivnosti i osobine koje određeno društvo smatra prikladnima za žene i muškarce (Konvencija Vijeća Europe o sprječavanju i borbi protiv nasilja nad ženama, 2014: 7)*. Dakle ono što je ključno kod nasilja nad ženama nije spol, već rodna uloga žene jer nasilje započinje kada žena, prema mišljenju muškarca, ne ispunjava rodnu ulogu koju joj je nametnulo društvo - žena mora biti dobra majka i supruga, poslušna i mora obavljati kućanske poslove (Sudar, 2018). Ključno za razumijevanje psihologije zlostavljanja je potreba za preuzimanjem kontrole nad nekim koja se razvila kod nasilnika. Zatim, osim u rijetkim slučajevima, nasilje je svjestan izbor nasilnika - on je svjestan svega što radi i sve planira. Zbog toga je tako teško povjerovati žrtvama da je netko nasilnik jer on se drugačije ponaša u javnosti, a drugačije nasamo sa žrtvom. On kod kuće bira biti nasilnikom, svjestan je svog ponašanja i toga što si smije dozvoliti u kojim situacijama. Zato se tako često u medijima iznose izjave prijatelja i susjeda koji su šokirani nasilnim događajima. Tako se danas govori o *normalizaciji nasilja* koju se može definirati kao kontinuiran proces *promoviranja nasilja kao*

dominantnog, prihvaćenog, uobičajenog, normalnog, poželjnog oblika ponašanja (Radenović, 2012). Uzroke normalizacije nasilja moguće je pronaći u konceptu *toksične muškosti*. Kupers (2005, prema Vučić, 2021: 23) je definira kao *skup društveno nazadnih muških karakteristika koje služe kako bi podstrekavali dominaciju, degradiranje žena, homofobiju i nasilje iz obijesti*. Koncept je ideološka konstrukcija muškarčeva bivstva, a ne bioloških odrednica muškaraca (Vučić, 2021). Toksična muškost podrazumijeva vjerovanje u infantilnost žena, heteronormativnost, objektivizaciju žena, ali i promoviranje nasilja, seksizam i mizoginiju (Ibid.). Upravo iz tog socijalnog konstrukta izvire mržnja prema ženama.

3. Femicid

Femicid je *zločin iz mržnje nad osobama ženskog spola motiviran spolom žrtve* (Blažinović Grgić, 2022). U najširem smislu femicid je *namjerno ubijanje žena ili djevojaka zato što su žene* (Wikipedija). Femicid je najekstremniji oblik rodnog nasilja prema ženama zbog stereotipnih rodnih uloga i nejednakih odnosa moći u društvu (Beker i Vilić, 2022). Uzroke femicida moguće je pronaći u patrijarhalnoj kulturi u kojoj je prisutna diskriminacija žena i podređen položaj u odnosu na muškarce u svim područjima javnog i privatnog života (Ibid.). Nagli porast femicida dogodio se sredinom 20. stoljeća s pokretima feminizma i početkom *oslobođenja od patrijarhalnih rodnih uloga* (Zablocki, 2020). Femicid se najčešće događa kad žena napusti svoju rodnu ulogu i suprotstavi se muškarcu, najčešće odlaskom. Upravo zbog toga Ljubičić (2019) navodi da je suprotstavljanje i napuštanje partnera rizičan čimbenik na koji je potrebno obratiti pozornost. Uzrok počinjenja femicida može se naći u tome što muškarac osjeća da *gubi* svoju rodnu ulogu, odnosno moć nad ženom (Zablocki, 2020). Da je kad govorimo o femicidima riječ o rodnim ulogama, potvrđuje podatak da je svake godine postotak ubijenih muškaraca koje su ubile bliske osobe od 0 do 20%, za razliku od ubojstva žena kod kojih su ubojice bliske osobe u postotku uvijek većem od 50. Femicidu najčešće prethodi *niz disfunkcionalnih obrazaca u partnerskim odnosima* koje često žrtva, a posebno sustav ne prepoznaju kao nasilje (Zablocki, 2020). Tako se o femicidu govori kao o *završnom činu* dugotrajnog nasilja nad ženama (Ibid.). Najveći doprinos u definiranju i rasprostranjenosti pojma dala je Diana Russell u govoru na *Međunarodnom sudu za zločine prema ženama* u Bruxellesu 1976. godine. Terminom je htjela osvijestiti druge o mizoginiji koja dovodi do zločina prema ženama, a smatrala je da rodno neutralan termin *ubojstvo* nije prikladan (Mršević, 2017). Tisuće muškaraca ubijaju žene motivirani mizoginijom, stoga se većina ubojstava žena može nazvati femicidima. Nasuprot tome mali broj žena ubija muškarce, i to u

većini slučajeva u samoobrani. Diana Russell smatrala je kako bi iskorenjivanje seksizma utjecalo na eliminaciju ključnog motiva počinjenja femicida. Femicidi su specifični oblici ubojstva jer su rodno utemeljeni, odnosno povezani su s položajem žena u društvu, rodnim ulogama, rodnim stereotipima i predrasudama, diskriminacijom žena i nasiljem nad ženama (Blažinović Grgić, 2022). Prema vrsti femicidi se dijele na intimne i neintimne. Intimni je femicid ubojstvo ženske osobe koje je počinio sadašnji ili bivši partner, dok neintimne femicide počinjavaju druge osobe (Ibid.). Svjetska zdravstvena organizacija navodi kako femicide najčešće počinjavaju sadašnji ili bivši partneri, a tome prethodi učestalo zlostavljanje (Blažinović Grgić, 2022). Femicid je najokrutniji oblik nasilja nad ženama. Može se definirati kao oblik nasilja u kojem su ugrožena osnovna ljudska prava uključujući pravo na život, pravo na privatnost i obiteljski život, pravo na zaštitu dostojanstva, pravo na dom, pravo na slobodu izražavanja i pravo na život bez mučenja i nečovječnog postupanja (Blažinović Grgić, 2022). Ono po čemu se nasilje u obitelji i nasilje prema ženama razlikuje od drugih oblika nasilja jest to da je ono rodno utemeljeno, teže prepoznatljivo, najčešće bez prisutnosti svjedoka, traje dulje, a žrtve ga zbog straha od nasilnika i nepovjerenja u institucije rijetko prijavljuju (Ljubičić, 2019). Europska komisija objavila je da samo 14% žena u Europi prijavi nasilje, dok je svaka šesta žena žrtva obiteljskog nasilja (Ibid.). O femicidu je moguće govoriti kao o globalnom problemu jer je on u porastu u velikom broju država (Ibid.). Podaci na globalnoj razini postoje za 2017. godinu u kojoj je ubijeno oko 87 tisuća žena (Ibid.). Zabrinjavajući podatak je da od posljedica nasilja u Europi svaki dan umre sedam žena (Blažinović Grgić, 2022). Femicid je noviji pojam te ga u zakonima definiraju samo neke države Latinske Amerike. Nijedna država članica Europske Unije nije uvela femicid u zakonodavstvo. Bilo je pokušaja da se u Hrvatskoj femicid uključi u Kazneni zakon, no Vlada je sve prijedloge odbila. Uvrštavanjem pojma femicida u hrvatsko zakonodavstvo bili bi dostupni točni podaci. U članku 87. stavka 3. Kaznenog zakona stoji kako je zločin iz mržnje *kazneno djelo počinjeno zbog*

rasne pripadnosti, boje kože, vjeroispovijesti, nacionalnog ili etničkog podrijetla, jezika, invaliditeta, spola, spolnog opredjeljenja ili rodnog identiteta druge osobe. Vlada nije prihvatila prijedlog jer u navedenom članku postoji stavka vezana uz spolno utemeljenje zločina te je naglašeno kako će hrvatsko pravosuđe znati prepoznati ubojstvo temeljeno na spolu žrtve te će to uzeti kao otegotnu okolnost. No u stvarnosti se događa potpuno suprotno. Čini se kako hrvatski suci imaju blagonaklon odnos prema silovateljima, ubojicama i nasilnicima nad ženama. Nerijetko im se smanjuju kazne zbog braniteljskih statusa, ugledne obiteljske pozadine i obrazovanja. Dok se javnost zgraža nad slučajevima i presudama krivcima premijer, ministar pravosuđa te vladajuća stranka ne istupaju u medijima te javno ne osuđuju ovakvu već ustaljenu praksu. Ipak, vidljivi su manji pozitivni pomaci jer je došlo do izmjene jednog dijela Kaznenog zakona i Zakona o zaštiti nasilja u obitelji preuzimanjem dijelova iz Istanbulske konvencije. Također pravobraniteljica za ravnopravnost spolova 2017. osnovala je *Femicide Watch*, promatračko tijelo koje prati učestalost ubojstava žena te prikupljajući i analizirajući podatke zaključuje o eventualnom postojanju propusta u sustavu (Blažinović Grgić, 2022).

Zabrinjavajući je podatak da je u proteklih 20 godina u Hrvatskoj ubijeno 400 žena. U izvješću pravobraniteljice za ravnopravnost spolova stoji kako je 2018. godine postavljen pozitivan trend jer je tadašnjih 8 femicida bilo najmanje femicida od 2013. godine. No i tada je zabrinjavajući bio postotak ubojstava žena u ukupnom broju ubojstava te postotak žena koje su ubili partneri. U više je slučajeva zaključeno kako su zbog *predrasuda koje su policijski službenici imali prema svađama u ljubavnim vezama isti propustili poduzeti sve mjere koje su im bile na raspolaganju* (Ljubičić, 2018: 109-110). Od 2020. godine primjećen je značajan porast prijave kaznenih djela nasilja u obitelji. Razloge je moguće pronaći u pandemiji, ali i većoj senzibilizaciji i edukaciji policijskih službenika za prepoznavanje rodno utemeljenog nasilja. Od 2009. godine prisutan je

značajan porast kaznenih djela između bliskih osoba s naglim skokom u 2020. godini, a koji je nastavljen i u 2021. godini. U Hrvatskoj je 2020. godine ubijeno 19 žena od čega je 14 femicida (u 5 slučajeva ubojstvo supruge, u 2 slučaja bivše supruge, u 1 slučaju izvanbračna supruga, u 1 bivša izvanbračna supruga, u 1 sestra, u 3 slučaja majke i u 1 slučaju posvojiteljica). U 2021. godini ubijeno je 14 žena, a njih 11 ubile su bliske osobe. U 2022. godini ubijeno je 13 žena, 1 manje nego prethodne godine. Od 13 ubojstava, 12 žena ubile su bliske osobe (6 žena ubili su njihovi sadašnji ili bivši partneri). Nastavljen je pad ukupnog broja ubojstava (za 11%) i ubojstava žena (za 7.6%). Od 2016. godine preko 50% femicida počinili su muškarci koji su bili u intimnim vezama sa žrtvom. Također primjećen je i negativni trend porasta broja ubijenih žena od strane bliskih osoba, a uzrok je moguće pronaći u pandemijskim uvjetima i izolaciji, ali i *neučinkovitom sustavu suzbijanja nasilja prema ženama* (Ljubičić, 2023). Ljubičić (2020) naglašava kako prilikom raskida veza s nasilnikom postoje rizični faktori najvišeg stupnja, a nadležna tijela i okolina rijetko navedene okolnosti i prijetnje prepoznaje kao signale za zaštitu žrtve i strogo kažnjavanje počinitelja kako bi se spriječio femicid. Navedeno ukazuje na to da još uvijek ne postoji djelotvoran odgovor na rodno utemeljeno, obiteljsko, odnosno nasilje prema ženama. U analizi ubojstava u 2022. godini pravobraniteljica za ravnopravnost spolova primjetila je da nema rodno utemeljenih ubojstava osoba muškog spola (Ljubičić, 2023). Ni jednog muškarca u 2022. godini nije ubila sadašnja ili bivša partnerica.

4. Uloga medija

U današnje vrijeme mediji snažno utječu na oblikovanje društvenih vrijednosti i stavova (Ljubičić, 2019). Na temelju prezentiranih sadržaja, odnosno informacija javnost formira mišljenje prema kojem kasnije djeluje. Sarnavka (2010) naglašava kako je veoma važno hoće li mediji svakodnevno prezentirati sadržaj o estradi ili o kršenju ljudskih prava. Način na koji mediji prikazuju žene i muškarce zasigurno je jedan od važnijih čimbenika u stvaranju društvene svijesti o ravnopravnosti spolova. Važno je da ljudi osvijeste medijske obrasce o prikazu žena i muškaraca i da kritički o njima promišljaju jer se prihvaćanjem takvo viđenje svijeta počinje smatrati *normalnim, prirodnim i neupitnim* (Sarnavka, 2010: 43). Mediji su sredstvo kojim se prenose i *globaliziraju* identiteti koji su poželjni u društvu, sustavi vrijednosti i pravila (Sarnavka, 2010: 52). Oni su *glavno sredstvo pripitomljavanja bez upotrebe sile* (Sarnavka, 2010: 72). Važan dio našeg identiteta uvjetovan je poimanjem roda, a mediji svakodnevno prezentiraju uzore muškosti i ženskosti (Ibid.). Mediji su svjesni svoje uloge i važnosti u društvu, no ne pridonose promjeni javnog mnijenja. Zanemarivanje određenih tema dovodi do njihove marginalizacije, što se događa s temom femicida. Može se uočiti kako se prilikom izvještavanja o femicidima iznosi identitet žrtve, koriste se senzacionalistički naslovi, iznose se pretpostavke o počinitelju i njegovim motivima, koriste se spolni stereotipi, a ubojstvo se naziva tragedijom. Zabrinjavajuće je što se o ubojstvu izvještava kao o činu napravljenom iz ljubavi te se odgovornost za čin prenosi i na žrtvu. Izvještavanje o femicidima trebalo bi upućivati na uzroke i posljedice nasilja te doprinositi zaštiti dostojanstva žrtava i njihovih obitelji (Ljubičić, 2019). Takvi su novinski članci rijetkost jer su uglavnom vijesti o femicidu prisutne samo u rubrici crne kronike (Mujkić Jukić, 2016, prema Halilović i dr., 2022). Nazivajući femicide ubojstvima iz ljubavi, strasti i ljubomore javnosti se prezentira opravdanje počinitelja što je nedopustivo (Ibid.). Nisu samo mediji društveno odgovorni za

prevenciju rodnog nasilja, već i zakonodavna, izvršna i pravosudna tijela (Ljubičić, 2019). U skladu s time o femicidima bi se trebalo pisati tako da se prethodno istraže uzroci i propusti upozoravajući na stvaranje sustava u kojem će institucije osigurati zaštitu ženama i odgovarati za propuste (Halilović i dr., 2019).

Mediji bi izvještavanjem o slučajevima femicida, praćenjem istraga i sudskih postupaka trebali doprinijeti senzibilizaciji društva za ovu temu te vršiti određeni pritisak na institucije kako bi one što prije i kvalitetnije reagirale (Sudar, 2018). Izvještavanje bi trebalo biti takvo da zaštiti identitet žrtve i dostojanstvo njezine obitelji dakle bez senzacionalističkog pristupa, pretpostavki te neprimjerenih fotografija (Sudar, 2018).

Neki oblici nasilja su prepoznati i za njih postoje odgovarajuće kazne ili se pak ubrzano utvrđuju jasne procedure za njihovo kažnjavanje i prevenciju. Drugi oblici nasilja su zbog mnogih razloga manje prepoznati ili nevidljivi, obavijeni velom šutnje i predrasuda, stigmatizacijom i nepostojanjem odgovarajućih mehanizama zaštite žrtava i kažnjavanja počinitelja. Seksualno nasilje pripada upravo takvim najtežim zločinima i najmanje prijavljivanim. Ono se događa češće nego što se misli. Njegove posljedice su dalekosežnije nego što je većina osoba, uključujući i one koje su ga doživjele, spremna priznati, a njegova cijena, psihološka, zdravstvena i ekonomska, za samu osobu, njezinu obitelj i širu zajednicu i društvo je nesaglediva te ne ostavlja mogućnost prešutnog toleriranja (Protokol o postupanju u slučajevima seksualnog nasilja, NN br. 70/2018).

5. Smjernice za senzibilizirano izvještavanje o femicidu

Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske 2019. godine izdala je publikaciju *Medijski kodeks - vodič za profesionalno i senzibilizirano izvještavanje o nasilju prema ženama i femicidu* u kojem se, između ostalog, nalaze smjernice za senzibilizirano izvještavanje o nasilju prema ženama i nasilju u obitelji te femicidu.

- 1.) *Promatrati nasilje prema ženama u kontekstu njegove rodne utemeljenosti;*
- 2.) *istaknuti da je za nasilje prema ženi uvijek odgovoran nasilnik i ne sugerirati krivnju žrtve;*
- 3.) *referirati se na zakonske odredbe i relevantnu statistiku nasilja prema ženama, rezultate istraživanja;*
- 4.) *za komentar kontaktirati kompetentne sugovornike/ce koji/e imaju iskustva rada sa žrtvama ili se bave problematikom nasilja prema ženama;*
- 5.) *ne služiti se pojmovima koji iskrivljuju značenje nasilja (nasilje prema ženama nije samo bračna svađa, ljubavni sukob, pretjerana ljubomora, zabava koja je otišla predaleko i sl.);*
- 6.) *zaštititi identitet žrtve (ne objavljivati fotografije, adresu i detalje koji izravno ili neizravno otkrivaju identitet žrtve, njezine djece ili članova obitelji);*
- 7.) *ne fokusirati se na izgled i ponašanje žrtve (njezino pijanstvo, način oblačenja, kasni izlazak i sl.);*
- 8.) *poštivati dostojanstvo žrtve i ne iznositi intimne detalje iz njezine prošlosti te ne opisivati krvave detalje femicida;*

- 9.) *ne iznositi detalje iz prošlosti počinitelja, svjedočanstva osoba koja nisu relevantna za počinjeno nasilje (učiteljice iz osnovne škole, trenera sportskog kluba i sl.);*
- 10.) *ne koristiti senzacionalističke izraze za počinitelja i nasilje poput monstrum, koljač, prizor iz pakla, zvjersko silovanje, kuća horora i sl.;*
- 11.) *ne prikazivati nasilje na zabavan, humorističan način i ne koristiti izraze simpatije prema počinitelju;*
- 12.) *ne dovoditi nasilje prema ženama u kontekst ljubavi (nasilnik nije ljubavnik, njegova žrtva nije ljubavnica, a mjesto nasilja nije njihovo ljubavno gnijezdo);*
- 13.) *ne uključivati nepotvrđene pretpostavke i nagađati o motivima kaznenog djela tijekom istrage; ne pronalaziti opravdanja za počinjeno nasilje ili femicid;*
- 14.) *ne objavljivati spekulacije susjeda, poznanika/ca, članova/ica obitelji koje ne pridonose rasvjetljavanju slučaja;*
- 15.) *informirati o institucijama, organizacijama civilnog društva koje pružaju zaštitu i savjetovanje žrtvama te o mehanizmima zaštite od nasilja;*
- 16.) *voditi računa o tome da su tekstovi i oprema teksta (fotografija) u skladu s normama koje se primjenjuju u zaštiti privatnosti i dostojanstva žrtve, kao i najboljeg interesa djeteta;*
- 17.) *istražiti i objektivno prezentirati provjerene činjenice;*
- 18.) *objavljivati analitičke tekstove o rodno utemeljenom nasilju te načinima prevencije i suzbijanja nasilja;*
- 19.) *osvješčivati o stereotipima i seksizmu koji su u velikoj mjeri utkani u temelje nasilja prema ženama;*

20.) *informirati o svim relevantnim zakonodavnim izmjenama i rezultatima istraživanja u zemlji i svijetu vezano za rodno utemeljeno nasilje prema ženama.*

Značajnja javnosti ne može imati prednost pred javnim interesom dobivanja objektivne, provjerene i istinite informacije (Ljubičić, 2019: 5).

6. Stil i stilistika

Riječ *stil* svakodnevno se pojavljuje u komunikaciji, a povezana je s raznim sferama života. Tako se govori o stilu života, mode, odjeće, frizure, namještaja, ponašanja, ali i stilu određene epohe ili umjetnika (Katnić-Bakaršić, 2001). Navedeno dokazuje kako se u svakodnevici govori o dvama različitim poimanjima stila. U prvom je slučaju riječi o *kvaliteti organizacije elementa* i tada stil može biti dobar ili loš (Solar, 1970). U drugom je slučaju riječ o individualizaciji jer stil pripada epohi, autoru ili djelu, a stil je tada *vlastiti princip organizacije* što dovodi do toga da postoje različiti stilovi (Solar, 1970). No oba se shvaćanja stila isprepliću i nemoguće ih je u potpunosti odvojiti. Pojam stila najjednostavnije se definira kao *način na koji se nešto radi* (Katnić-Bakaršić, 2001). U jeziku navedeni pojam označava način na koji je izražen određeni sadržaj, odnosno različite načine na koje se može izražavati isti sadržaj, stoga se smatra da se o stilu može govoriti samo u situacijama u kojima postoji više jezičnih izbora. Dakle tek onda kada na jednom mjestu može stajati nekoliko jezičnih izbora bez promjene sadržaja (Ibid.). Upravo je pojam odabira temelj stilističkih teorija, dok je sinonimija *centralno stilističko pitanje* (Katnić-Bakaršić, 2001: 30). Autori tekstova imaju mogućnost odabira i na planu sadržaja i na planu stila. Odabir riječi ovisi o kontekstu, odnosno situaciji u kojoj će biti upotrebljena, cilju i funkciji komunikacije. Smatra se kako promjena forme nužno dovodi do promjene sadržaja jer nema potpunih sinonima. Tradicionalna je stilistika polazila od proskriptivnog tumačenja stila koje je podrazumijevalo propisivanje ispravnih značajki stila te odlika dobrog stila koje je obuhvaćalo kratkoću, jasnoću i skladnost (Katnić-Bakaršić, 2001). Takvo shvaćanje stila dijelilo je stilove na dobre i loše. Suvremena je stilistika pak deskriptivna jer opisuje postojeće stanje, tumači funkcionalnost jezičnih sredstava u stilovima te iznosi promjene u stilovima (Katnić-Bakaršić, 2001). Osim što je deskriptivna, suvremena stilistika je i interpretativna jer objašnjava stilove uzimajući u obzir

sociokulturalni kontekst u kojem se pojavljuju. Hrvatski je standardni jezik polifunkcionalan jer ima različite funkcije u različitim situacijama (Silić, 2006). Te funkcije Silić (2006) naziva funkcionalnim stilovima, a razlikuje znanstveni, administrativno-poslovni, novinarsko-publicistički, književnoumjetnički i razgovorni stil. Pritom je svaki stil sustav za sebe i sam sebi uzorom (Silić, 2006). Standardni je jezik polifunkcionalan jer je takav i sam život, a jezik prati život: *Nikako ne život poslije jezika, nego jezik poslije života* (Silić, 2006: 38).

7. Novinarsko-publicistički stil

Novinarsko-publicistički (žurnalistički) najsluženiji je funkcionalni stil hrvatskog standardnog jezika (Silić, 2006). Taj stil ima iznimno široko područje uporabe, žanrovsku raznovrsnost te velik broj recipijenata (Katnić-Bakaršić, 2001). Pojavljuje u raznim medijima poput televizije, radija, novina, časopisa i interneta. Katnić-Bakaršić (2001) izdvaja osnovne jezične funkcije tog stila - referencijalnu (koja se odnosi na prijenos informacija) i konativnu (koja se odnosi na uvjeravanje recipijenta). Smatra se kako gotovo svaka informacija iznesena u medijima može imati ideološku podlogu. S obzirom na referencijalnu funkciju tog stila on je prepun ustaljenih fraza i klišeja koje pojednostavljaju recipijentovo razumijevanje i omogućuju autoru da u što kraćem vremenu napiše tekst. Navedeni se izrazi nazivaju žurnalizmima, a pripadaju raznim područjima života (Silić, 2006). Neki od njih su *biti pod velikim pritiskom, neriješeno pitanje, baviti se mutnim poslovima, nepobitne činjenice* (Silić, 2006: 92). Jezični su klišeji prisutni su svakom funkcionalnom stilu. U tom je kontekstu moguće spomenuti i internacionalne riječi koje se često koriste u novinarsko-publicističkom stilu (*programirati, publicirati, revidirati, balansirati*) (Silić, 2006: 92). Katnić-Bakaršić (2001: 162) navodi kako je prisutna *automatizacija* jezičnih sredstava. No novinar se, dakako, mora pridržavati normi hrvatskog standardnog jezika. Valja reći kako je taj stil prema Siliću (2006: 94) *najuprosječeniji* funkcionalni stil. Tako su varijantni morfološki oblici svedeni na jedan (oblici genitiva jednine pridjeva muškoga i srednjega roda svedeni na *-og*, oblici dativa i lokativa jednine pridjeva muškoga i srednjega roda svedeni na *-om*, oblici lokativa i instrumentala množine pridjeva muškoga, ženskoga i srednjeg roda svedeni na *-im*). Nadalje koristi se samo određeni oblik pridjeva, čak i kod pridjeva koji imaju samo neodređeni oblik. Zatim oblici *tko, što, koji, čiji* i *kakav* zamijenjeni su oblicima *netko, nešto, nekoji, nečiji* i *nekakav*. Isto tako su aorist, imperfekt i pluskvamperfekt zamijenjeni perfektom. Novinarsko-publicistički stil odlikuje,

kako je već navedeno, žanrovska heterogenost. Razlikuju se informativni žanrovi kojima pripada vijest, kronika, informacija te analitički žanrovi poput članka, feljton, intervjua, reportaže, kolumne i komentara (Katnić-Bakaršić, 2001). Silić (2006) navodi više funkcija koje imaju novinarski mediji, a to su informativna, propagandna, popularizatorska, prosvjetiteljska, agitativna, pedagoška i zabavna. Dakle zadaća medija je da obavješćuju o događajima, da pridobiju ljude, da educiraju o kulturi, politici i drugome, da prosvjećuju i poučavaju, odgajaju i zabavljaju (Silić, 2006). U novinarsko-publicističkom stilu koriste se neutralna (stilski neobilježena) i ekspresivna (stilski obilježena) jezična sredstva. No način uporabe ekspresivnih sredstava nije jednak kao u književnoumjetničkom stilu. Naime smisao uporabe jezičkih sredstava u novinarsko-publicističkom stilu nalazi se u tekstu (neposredno), a u književnoumjetničkom stilu u podtekstu (posredno) (Ibid.). Uporaba stilski neobilježenih jezičnih sredstava prisutna je u informativnim, popularizatorskim, prosvjetiteljskih i pedagoškim žanrovima, a stilski obilježenih u propagandnim, agitativnim i zabavnim žanrovima. Prvoj bi skupini prema Siliću (2006) pripadala vijest, kronika, komentar, recenzija, reportaža, intervju i anketa, a drugoj esej, feljton, koserija, kratka priča, persiflaža, pamflet, parodija, groteska, lakrdija, humoreska i nekrolog. Taj je stil poseban po tome što je sredstvo masovne komunikacije, stoga mnoge njegove odlike ovise o ciljanoj skupini kojoj je namijenjen tekst s obzirom na dob, spol, socijalni status i obrazovanje (Katnić-Bakaršić, 2001). Važan element stila su naslovi koji bi trebali privlačiti pažnju recipijenta te sadržavati temeljnu informaciju o sadržaju teksta (Ibid.). Tako naslovi imaju i poetsku funkciju jer je poruka u naslovu usmjerena na sebe samu (Katnić-Bakaršić, 2001). Naslov je poruka koja se sastoji od jedne ili više riječi, a najavljuje nadolazeći tekst (Ivas, 2004). Ivas (2004: 10) navodi kako je naslov *ključno mjesto teksta – njegov ulaz, kanal koji vodi u tekst, mamac*. Pripada skupini malih tekstova (uz izreke, poslovice, krilatice, fraze), a kako je odvojen od teksta moguće ga je promatrati kao samostalan tekst (Ibid.). Naslovi u novinskim člancima imaju pragmatičku i

semantičku ulogu (Ibid.). Pragmatička se uloga očituje u ostvarivanju učinka na čitatelja, a semantička u referiranju na sadržaj o kojem se piše u tekstu. Kada je riječ o pragmatičkoj ulozi tada se na naslov gleda kao na signal jer privlači pozornost čitatelja i izaziva znatiželju, a kada se radi o semantičkoj ulozi tada je naslov simbol jer obavještava čitatelja (Ibid.). Kad naslov ima pragmatičku ulogu stilskim se figurama tekst pokušava izdici na razinu metateksta. Prilikom sastavljanja naslova pred autorom se nalaze zahtjevi novinarsko-publicističkog stila koje je potrebno zadovoljiti, a to su jasnoća, informativnost, zabava i propaganda. Upravo se upotrebom stilskih figura nastoje postići navedeni zahtjevi, stoga su naslovi sažeti i autoreferencijalni. Naslov bi trebao imati funkciju privlačenja pozornosti na tekst, no upotrebom stilskih figura u naslovu događa se upravo suprotno. Naime naslov koji sadrži stilske figure najčešće zabavlja čitatelja, on se zadržava na naslovu i ne čita tekst ispod njega. Upotreba stilskih figura u naslovu ovisi i o dužini naslova. Tako se u dugim naslovima najčešće koriste tropi, a u kratkim se naslovima koriste figure sažimanja (elipsa, metafora). U naslovima se često pojavljuju parafraze s ciljem spajanja naslova s tekstom ispod. Naglašava se kako naslovi u novinarsko-publicističkom stilu imaju mnogo veći značaj nego u ostalim stilovima te se nerijetko događa da samo o naslovu ovisi hoće li čitatelj pročitati primjerice članak (Silić, 2006). Naslovi su stilogeni jer mogu sadržavati retorička pitanja koja privlače čitatelja, eksklamativne rečenice koje su emocionalno obilježene, sinonimiju lica, frazeme, izreke, poslovice i njihove transformacije (Katnić-Bakaršić, 2001). Sami naslovi obiluju stilskim figurama. Dakle u naslovima se pojavljuju riječi koje su atraktivne, snažne i upadljive. Naslov mora biti efektivan, racionalan i ekonomičan (Silić, 2006). Naslovi privlače čitatelja posebnim mjestom na kojem se nalaze, pismom, ključnim riječima, ekspresivnim riječima te karakterističnim interpunkcijskim i rečeničnim znakovima (Silić, 2006). Naslove je prema sadržaju i načinu na koji je on ostvaren moguće podijeliti na nominativne, informativne i reklamne (Ibid.). Nominativnim se naslovima imenuje sadržaj pa

se tada najčešće koriste imenice i pridjevi, a glagoli nemaju vrijeme ni radnju (Ibid.). Informativnim se naslovima prenosi sadržaj, stoga se najčešće koriste glagoli, glagolski oblici, upitne riječi te glagolska vremena. U reklamnim se naslovima recipijentima nudi sadržaj, pa se tada koriste sugestivna sredstva, sugestivne riječi te načini iskazivanja poticanja (imperativi, crtice, upitnici i uskličnici) (Ibid.) Naslovi su u novinarsko-publicističkom stilu prikazani bez konteksta, pa im se često dodaju podnaslovi i lokalizacija. Za analitičke je žanrove važno imenovanje, odnosno prikazivanje vlastitih imena koje pojačavaju pažnju recipijenta, posebice kada se u imenovanju očituje stav autora (davanje nadimaka). Posebnu analizu jezika iziskuje takozvana *žuta štampa* kojoj je glavna odlika senzacionalizam. Najčešće je riječ o kratkim tekstovima s fotografijama i upadljivim naslovima i podnaslovima, a stil je prepun emocionalnih i ekspresivnih jezičnih sredstava kako bi se privukla pažnja recipijentata (Katnić-Bakaršić, 2001).

8. Stilistička analiza članka

8.1. Slučaj femicida u Novskoj

B.R., S.S. (2022, Kolovoz 31). Užas u Novskoj: Muškarac ušao u dućan i ubio suprugu; pronađen mrtav u obiteljskoj kući. Oglasili se susjedi. Tportal. Preuzeto 10.04.2023. s <https://www.tportal.hr/crna-kronika/clanak/uzas-u-novskoj-muskarac-usao-u-ducan-i-ubio-suprugu-uhicen-je-20220831>

Članak naslova *Užas u Novskoj: Muškarac ušao u dućan i ubio suprugu; pronađen mrtav u obiteljskoj kući. Oglasili se susjedi* izvještaj je o femicidu na online mediju tportalu. Članak je objavljen u kategoriji crne kronike; opširniji je, a osim teksta sadrži videoizjavu policijskog načelnika, dvije fotografije mjesta zločina i reportažu HRT-a o tom slučaju. Kako je to uobičajeno kod dužih članaka u elektroničkom obliku, u navedenom je članku prisutno više fotografija i videouradaka nego teksta. Između fotografija i videouradaka, koji su objavljeni u većim formatima nalazi se tek nekoliko rečenica teksta. U skladu s time autori su veći naglasak stavili na fotografije nego na tekst članka. Članak su napisala dvojica autora koja su potpisana inicijalima. Navedeni oblici potpisivanja autora potvrđuju trendove u novinarstvu; autori se sve rjeđe potpisuju punim imenom i prezimenom (Malović, 2007). Kao što je već navedeno, tekst je veoma dobro opremljen fotografijama i videomaterijalima što je odlika dužih, senzacionalističkih članaka kakav je taj. Fotografije su sastavni dio članaka, a najčešće služe za potvrđivanje, pojašnjavanje i naglašavanje teksta (Sarnavka, 2018). Za članke koji se bave izvještavanjem o femicidima karakteristično je objavljivanje fotografija s mjesta događaja, kojima se potvrđuje istinitost informacija i prisutnost medija na tom mjestu (Sarnavka, 2018). Naslov *Užas u Novskoj: Muškarac ušao u dućan i ubio suprugu; pronađen mrtav u obiteljskoj kući. Oglasili se susjedi* u izravnoj je vezi sa sadržajem članka te sadrži temeljne informacije koje će biti razrađene u daljnjem tekstu. Što se tiče navedenih izvora,

članak, poput mnogih drugih senzacionalističkih, ne sadrži objektivne i provjerene informacije stručnjaka koji su bili na mjestu događaja (policajaca, forenzičara ili odvjetnika), već se kao izvori navode ostali mediji: *Dnevnik nove TV javlja*. Takve informacije najčešće nisu provjerene. O površnosti pristupa temi u članku govori i to da je kao izvor navedena izjava susjede ubijene žene, i to kao sekundaran, preuzet od *Jutarnjeg lista*. U jednom je dijelu članka eksplicitno navedeno *neslužbeno se doznaje* umjesto iznošenja provjerenih informacija stručnjaka o tome što je prethodilo femicidu. Fokus članka je na počinitelju i detaljnom opisu zločina. Članak je napisan standardnim jezikom i složenim rečenicama. Iznad naslova nalazi se elipsa *Policija na terenu*, koja pridonosi dramaturgiji događaja. Elipsa je figura konstrukcije u kojoj su izostavljeni dijelovi rečenice, čime je narušena sintaktička norma, no značenje rečenice realizirano je (Bagić, 2012). Čitatelj uočava značenje rečenice na temelju konteksta. Rečenica je sažeta i *zgusnuta*, a čitatelj vrlo jednostavno dodaje dijelove koji nedostaju jer je riječ o ustaljenim izrazima (Ibid.: 92). Upotrebljavanje elipse u novinskim naslovima je često, a najčešće se ispušta pomoćni glagol u perfektu jer je on *s obavijesnog stajališta zalihostan* (Frančić i dr., 2005). Elipsa se najčešće upotrebljava u naslovima i podnaslovima članaka jer se njome pojačava napisano, naglašavaju najvažnije informacije i oponaša opuštenost razgovornog stila (Bagić, 2012). Najčešća funkcija elipse jest *prikazivanje suprotnog, spontanog, emotivnog, nepripremljenog govora, povremeno i stvaranje patosa. Istovremeno, ona često stilizira razgovorni stil i njegovu težnju ka maksimalnom ukidanju redundance* (Katnić-Bakaršić, 2001: 260). Kod kraćih naslova figurativnost se postiže sažimanjem; elipsa je figura kojom se može objediniti nekoliko različitih sadržaja unutar istog naslova, a ostavlja čitateljima prostora za razmišljanje. Senzacionalistički pristup temi vidljiv je u samom naslovu članka *Užas u Novskoj* u kojem se autor izrazio hiperbolom kako bi privukao čitatelja da pročita članak. Hiperbola je figura misli kojom se naglašavaju ideje, emocije ili obavijesti pretjerivanjem (Bagić, 2012).

Pritom se prilikom pretjerivanja može uvećavati ili umanjivati. Hiperbola se često ostvaruje drugim stilskim figurama, a najčešće metaforama, poredbama, metonimijama, sinegdohama i gradacijama (Ibid.). U navedenom je članku ostvarena metaforom. Hiperbola se upotrebljava u svim diskursima, pa je tako Morier (1998) rekao: *Njome se svi služe* (prema Bagić, 2012: 140). Hiperbole su u medijskom diskursu najprisutnije upravo u naslovima (Ibid.). Bagić (2012: 142) naglašava kako ona *obilježava funkcioniranje medijskih diskursa, jer posredovanim informacijama pridaje živost, atraktivnost, kolokvijalnost i budi interes kod čitatelja*. Iz naslova je također vidljivo kako je cilj autora smanjiti odgovornost počinitelja za ubojstvo. Autori su u naslovu koristili pasiv *pronađen mrtav* (počinitelj) što može dovesti do stvaranja empatije prema počinitelju jer iz naslova nije vidljivo da je riječ o samoubojstvu. Nakon senzacionalističkog naslova kreće detaljna analiza tijeka ubojstva koja javnosti nije bitna za izvještavanje o femicidu, no zaintrigira čitatelja. Članak započinje riječima *stravični zločin*. Hiperbola koja je izražena epitetom *stravični* doprinosi dramaturgiji događaja i navodi čitatelja na daljnje čitanje. Time su implicitno vidljivi stavovi autora kojemu je cilj stvaranje senzacije i prikupljanje pregleda. U sintagmi *stravični zločin* korišten je, umjesto neodređenog, određen oblik pridjeva. Katnić-Bakaršić (2001) to naziva *automatizacijom* medijskog diskursa. Pozitivno u ovom članku je što se ne navode imena ni inicijali žrtve i počinitelja, već samo njihove godine. U članku je upotrijebljen izraz *nesretna žena* što je karakteristično za neetično izvještavanje o femicidu jer se njime potiču rodni stereotipi. Žrtvama se najčešće pridaje epitet *nesretna* što dovodi do pomisli da je ubojstvo pitanje sreće i da gotovo sve žene imaju savršene brakove, a ubijena je žena bila izdvojen slučaj. Stav autora vidljiv je i u tome što su u članku česti eufemizmi kojima se umanjuje značaj femicida, a što ne doprinosi shvaćanju femicida kao ozbiljnog društvenog problema. U članku su upotrijebljeni i eufemizmi - navedeno je da je počinitelj *oduzeo život* supruzi i sebi. Eufemizam *bračne razmirice* upotrijebljen je umjesto termina *nasilje* koji se uglavnom

izbjegava u senzacionalističkim člancima o femicidima iako je u istoj rečenici obrazloženo kako je nakon *bračnih razmirica* žena prijavila prijetnje smrću (Sarnavka, 2018). Korištenje eufemizama dovodi do toga da se ublažava sam čin ubojstva, kao i rizici (u tom slučaju prijetnje smrću). Nasilje prema ženama nikako nije sinonim riječima *razmirica* i *svađa* jer je nasilje manifestacija neravnopravnog odnosa. Navedeno je kako se sve to *neslužbeno doznaje* što opet dovodi u pitanje točnost informacije koja je morala biti provjerena prije nego što je iznesena i tada bi imala veću vrijednost. Dalje se navode sudske odluke koje također nisu provjerene što potvrđuje kako je autorima u cilju bilo što brže objaviti članak bez svijesti o tome kako važnu ulogu imaju mediji u izvještavanju o femicidima. Dalje se navodi nebitan podatak o tome da je *navodno* muškarac već prije počinio ubojstvo. To je problematično zato što informacija nije provjerena, ali i zato što navodi na etiketiranje počinitelja kao ubojice što dovodi do pogrešne percepcije kod čitatelja iz koje nije jasno da svatko može biti nasilnik. Zatim je navedena izjava susjede koju je objavio *Jutarnji list* i ona ne bi smjela biti dokaz u slučaju o femicidu. Rječnikom i stilom izjava nije primjerena za izvještaj o femicidu jer sadrži i stereotipna obilježja u kojem su počinitelj i njegova djela opisana ekspresivno, najčešće hiperbolama: *zvjerski ju je ubio*. No ta izjava pomaže u rasvjetljavanju slučaja jer se navodi kako je muškarac prije prijetio i kako je žena planirala otići iz grada zbog toga. Osim izjave susjede u članku je donesena i izjava državne odvjetnice, ali ne kako bi se ukazalo na zakonske regulative, već njezina izjava *kud bismo došli kad bismo pritvarali sve obiteljske nasilnike* ima potpuno suprotan učinak na čitatelja. Ta bi izjava mogla obeshrabriti mnoge žene da prijave nasilje jer ukazuje na to da počinitelji nisu adekvatno kažnjeni za svoje postupke. Izjava je dapače ohrabrujuća za muškarce nasilnike jer se zakonski ne mogu osuđivati svi obiteljski nasilnici, kao što nije bio kažnjen ni taj počinitelj nakon nekoliko prijava. Mršević (2022) navodi da je nasilnike strah jedino toga da će biti otkriveni, dok im nije bitna duljina kazne. Ljubičić (2021) stoga naglašava da je važno ohrabriti žene da prijavljuju nasilje.

O površnom pristupu temi u članku govori i činjenica da se u cijelom članku ne spominje riječ *femicid*, a koja pokazuje da autori članka nisu upoznati s tim pojmom ili ne žele o njemu pisati. Sve navedeno ukazuje o površnosti pristupa temi, ali i pokazuje da su ciljana skupina čitatelja kojima se autori obraćaju muškarci koji će braniti jedni druge i neće preuzeti odgovornost za svoje postupke.

Karakaš Jakubin, H. (2022, Kolovoz 31). Ubojica iz Novske već je jednom ubio čovjeka: 'Rekao joj je da je bila samoobrana, ona mu je vjerovala' Jutarnji list. Preuzeto 10.04.2023. s <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/ubojica-iz-novske-vec-je-jednom-ubio-covjeka-rekao-joj-je-da-je-bila-samoobrana-ona-mu-je-vjerovala-15241415>

Članak naslova *Ubojica iz Novske već je jednom ubio čovjeka: 'Rekao joj je da je bila samoobrana, ona mu je vjerovala* kraći je izvještaj od dvije kartice teksta o femicidu u Novskoj, a objavio ga je *Jutarnji list*. Za razliku od prvog članka autor je potpisan punim imenom i prezimenom (Hajdi Karakaš Jakubin), a što doprinosi vjerodostojnosti napisanog. Članak sadrži samo jednu fotografiju mjesta događaja tako da je čitatelj više usmjeren na tekst nego na opremu članka što nije bio slučaj s prethodnim člankom. Članak je napisan standardnim jezikom (osim zamjenice *šta*) i uglavnom složenim rečenicama. Kako su naslovi članaka najčešće pisani bez konteksta, nerijetko uz naslov članka stoji lokalizacija i podnaslov kao što je to i u tom primjeru. Članak sadrži metonimiju u lokalizaciji *Novska u šoku*. Metonimija je figura riječi u kojoj se jedna riječ zamjenjuje drugom na temelju njihove *logičke bliskosti, vremenske ili prostorne povezanosti* (Bagić, 2012: 199). Metonimija je jedna od najprisutnijih stilskih figura u novinarsko-publicističkom stilu. Njome se autori izražavaju kako bi saželi naslov članka koji će navesti čitatelja na čitanje teksta. Tada se najčešće prenosi

značenje skupine na teritorijalnu jedinicu na kojoj skupina živi (Frančić i dr., 2005). To je vidljivo i u navedenom primjeru u kojem su građani Novske metonimijski zamijenjeni riječju Novska. Metonimija u tom slučaju doprinosi atraktivnosti i ekonomičnosti naslova. Sam naslov osvrće se na počiniteljevu prošlost ukazujući da je već on već jednom počinio ubojstvo, ali sadrži i citat koji je u službi opisivanja odnosa žrtve i počinitelja, ali tako da doprinosi stvaranju empatije za žrtvu i njezinoj idealizaciji. Taj je podatak nebitan za cijeli slučaj i nije provjeren, no on stoji u naslovu kako bi privukao čitatelja na čitanje teksta. Podnaslov članka također sadrži izjavu *Nismo nikada dokučili što je u tom čovjeku zapravo vidjela jer je bila deset svjetlosnih godina ispred njega u svakom pogledu - dodaje prijatelj ubijene*. Citat sadrži metaforu *bila je deset svjetlosnih godina ispred njega* i metaforu *što je vidjela u njemu*, a koje doprinose idealizaciji žrtve. Metafora je *zamjenjivanje jedne riječi drugom prema značenjskoj srodosti ili analogiji* (Bagić, 2012: 186). Može služiti suprotnim strategijama – olakšanju, ali i otežanju komunikacije. U novinskim člancima metafora djeluje kao *most*; njome se ubrzava komuniciranje, objašnjava i podupire tvrdnja (Ivas, 2004: 15). U novinarsko-publicističkom stilu metafore su *zavodljive* i *uvjerljive* da bi privukle pozornost i djelovale kao argument (Bagić, 2012: 188). Od izvora su u članku navedene izjave žrtvine susjede, prijatelja i prijateljice. Neke od izjava ipak doprinose rasvjetljavanju slučaja (susjedina i prijateljičina) jer otkrivaju da je žrtva planirala otići iz grada zbog stalnih počiniteljevih prijetnji i da je počinitelj manipulirao ženom. Izjava susjede sadrži i ekspresionističke opise čina ubojstva - epite koje su karakteristični za senzacionalističke članke. Tako je susjeda izrazila metaforom *zvjerski ju je ubio*. Ispod susjedine izjave nalazi se prijateljeva izjava kojom se idealizira žrtva *očito je bio ljubomoran jer je ona bila prekrasna i predobra osoba, a i mlađa od njega*. U toj su izjavi izneseni i rodni stereotipi koji su česti kod senzacionalističkog izvještavanja - isticanje ženina izgleda. Žrtvi je opet pridano epitet *nesretna* kojom joj se oduzima dostojanstvo. Da je u članku riječ o neprovjerenim informacijama saznaje se i iz izraza

korištenih u tekstu članka - *neslužbeno doznajemo, neslužbeno se doznaje*. Fokus u članku je na odnosu između žrtve i počinitelja. Zanimljivo je da se članak u nekim dijelovima potpuno podudara s prvim analiziranim člankom što dokazuje da je novinarima cilj što brže napisati vijest bez ikakvih informacija o događajima, već najvjerojatnije parafraziranjem i doslovnim preuzimanjem teksta ostalih članaka. U članku je korišten i eufemizam *oduzeti si život* koji doprinosi stvaranju empatije za počinitelja koji se ubio. Prisutan je i epitet *stravičan* (zločin) koji doprinosi senzacionalizmu u opisu ubojstva. Nasilje se, isto kao i u prethodno analiziranom članku, opisuje eufemizmom *bračna razmirica*. Korištenje tog eufemizma doprinosi normalizaciji nasilja i njegovu negiranju. U drugom je dijelu članka fokus na počinitelju, odnosno njegovoj prošlosti. Za ubojstvo koje je muškarac počinio prije tog korišten je eufemizam *ugasiti život*, čime se umanjuje čin ubojstva. Članak je prepun eufemizama - figura misli, odnosno ublaženih izraza koji *označavaju kakvu opasnu, šokatnu ili neugodnu pojavu* (Bagić, 2012: 119). Anić (1994, prema Bagić, 2012: 119) navodi kako je *odustajanje od obavijesnosti prešutni sporazum sudionika komunikacije o najmanje uznemirujućem suočavanju s prirodnim činjenicama*. Eufemizmi su česti u novinarsko-publicističkom stilu kao *odjek kolektivnog glasa*, a ostvaruju se trima postupcima - ograničenim ublažavanjem (loše se predstavlja kao manje loše), vrijednosnom neutralizacijom (zamjena neugodnih izraza stilski neobilježenima) i poboljšavanjem (loše se predstavlja kao dobro) (Ibid.: 121). U izvještavanju o femicidu najčešće se upotrebljava ograničeno ublažavanje i vrijednosna neutralizacija. Eufemizacija se ostvaruje raznim postupcima i figurama, a u tekstu članka ostvarena je metaforama. Tako je za smrt korišten eufemizam *podleći ozljedama*, za bivanje u zatvoru korišteni su eufemizmi *odležati iza rešetaka* i *biti iza rešetaka*, a upotrijebljen je i eufemizam *izbrisati epizodu iz života*. Ti su eufemizmi upotrijebljeni kako bi se ublažile riječi *smrt*, odnosno *ubojstvo* i *kazna zatvora*, a što ide u prilog tome da je konačan cilj autora obrana počinitelja pred čitateljem. I taj je članak napisan senzacionalistički

jer sadrži detalje prošlosti počinitelja. Nadalje žrtvu se naziva *nesretnicom* što je tipičan epitet koji se pridaje žrtvama u takvim člancima, idealizira je se te se opisuje prethodan strah od počinitelja. Zatim čin je opisan ekspresivno, prisutna je dramatičnost, izjave koje ne pomažu u rješavanju slučaja, kao i nepouzdana informacije. Članak ne sadrži izjave stručnjaka i odgovornih osoba, ne raspravlja se o rješavanju problema i njegovoj rasprostranjenosti.

Šaponja, A. (2022, Kolovoz 31). Ministarstvo o ubojstvu žene u Novskoj: 'Tek jutros smo dobili informaciju o zabrani prilaska'. 24 sata. Preuzeto 11.04.2023. s <https://www.24sata.hr/news/ministarstvo-o-ubojstvu-zene-u-novskoj-tek-jutros-smo-dobili-informaciju-o-zabrani-prilaska-857500>

Portal *24 sata* o tom je femicidu objavio je članak od 1100 znakova. Autorica članka potpisana je punim imenom i prezimenom (Antonela Šaponja). Članak je napisan standardnim jezikom i složenim rečenicama. Članak sadrži jednu fotografiju policijskog očevida iz privatne arhive. Članakom se prenosi izjava *Ministarstva rada, mirovinskoga sustava, obitelji i socijalne politike*. Važno je napomenuti kako je taj članak jedan od rijetkih pozitivnih primjera u izvještavanju u femicidu. Vidljivo je kako autorica temi pristupa objektivno te ne teži senzacionalizmu, već davanju pouzdanih informacija i širenju svijesti o nasilju. Izvor u tom članku izjava je Ministarstva o slučaju femicida. Temi se pristupa analitički. Naslov glasi *Ministarstvo o ubojstvu žene u Novskoj: 'Tek jutros smo dobili informaciju o zabrani prilaska.'* Naslov nije senzacionalistički, ali je vjerojatno tako napisan da potakne čitatelje na raspravu o be(smislenosti) zabrane prilaska, što se i dogodilo. Ispod članka je ostavljeno 68 komentara što nije slučaj s ostalim člancima. Iznad naslova stoji elipsa *izrazili sućut obitelji* što se odnosi na Ministarstvo. Ponovno je izostavljen pomoćni glagol *su* koji je zalihostan. Podnaslov članka je *Centar za socijalnu skrb nije postupao u obitelji*,

niti ima zabilježene prijave od strane policije ili od preminule žrtve, već je jutros dobio informaciju o izrečenoj policijskoj mjeri zabrane prilaska. U podnaslovu se nalazi rečenica iz izjave Ministarstva koja je sažeta u naslovu. Postupanje nadležnih tijela i institucija u tom slučaju govori o njihovoj (ne)povezanosti. Isto tako žrtva je prijavila prijetnje, a počinitelj je dobio zabranu prilaska. Je li ga zabrana prilaska spriječila da ju ubije? Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova već godinama naglašava kako su u prevenciji femicida ključne strože kazne za nasilnike i senzibiliziranost policijskih službenika za obiteljsko nasilje. Dalje se u tekstu članka prenose informacije iz izjave Ministarstva o slučaju. U parafraziranju se navodi kako Ministarstvo *oštro osuđuje stravičan zločin*. Korištena je hiperbola koja je izražena epitetom *stravičan*, koji se često upotrebljava u rubrici crne kronike, a zanimljivo je da je ispravno korišten neodređen oblik pridjeva jer novinari ga često pogrešno zamjenjuju određenim oblikom pridjeva *stravični* zbog automatizacije (Katnić-Bakaršić, 2001). Također u istoj je rečenici prisutna metafora *oštro osuđuje* koja je već automatizirana u medijskom diskursu. Nakon toga slijedi dio izjave u kojem se u kontekstu slučaja govori o obiteljskom nasilju koje je u porastu. Ovo je prvi članak u kojem se u kontekstu slučaja o femicidu piše o obiteljskom nasilju iako bi to trebala biti praksa. Važno je da se određeni slučaj stavi u kontekst šireg problema - obiteljskog nasilja i nasilja prema ženama jer izvještavajući bez tog konteksta može se činiti kako su svi femicidi izolirani slučajevi, a ne dio rastućeg problema. Autorica objektivno prenosi taj dio izjave bez dodatnih komentara ili prikaza vlastitog stava. Članak bi imao veću vrijednost za analizu da je autorica izjavu Ministarstva stavila u kontekst zabrinjavajućeg broja femicida svake godine. Ni u jednom dosad pročitanoj članku ne spominje se riječ *femicid*, stoga je neobično važno da javnost bude upoznata s tim terminom. Zanimljivo je kako je i Ministarstvo u izjavi spomenulo epitet *tragičan* (slučaj), a koji bi se trebao izbjegavati jer ubojstva nisu tragedije. Muškarac je svjesno otišao supruzi na posao i svjesno ju izbo nekoliko desetaka puta. Dakle potpuno je neprimjereno

govoriti o tragediji u bilo kojem slučaju ubojstva, a kamoli u tom u kojem su poznati detalji. Važno je da se javnost osvijesti i kritički promišlja o onome što čita jer femicid ne može biti tragedijom.

Cvok, V. i Lepad, F. (2022, Kolovoz 31). Izbo ju je 20 puta: 'Pokazivala nam je modrice, htjela otići od njega. Prijavila ga je policiji...' 24 sata. Preuzeto 11.04.2023. s <https://www.24sata.hr/news/izbo-ju-je-20-puta-pokazivala-nam-je-modrice-htjela-otici-od-njega-prijavila-ga-je-policiji-857486>

Isti je portal o tom slučaju objavio još jedan članak koji je u potpunosti senzacionalistički i ne može se usporediti s prije navedenim, koji je primjer dobre prakse u izvještavanju o femicidima. Članak nije dostupan u cijelosti, već je potrebna pretplata. Članak je napisan senzacionalistički i dramatično kako bi čitatelj platio pretplatu da pročita članak. Kod takvih članaka, za koje je potrebna pretplata, naslov mora biti posebno zanimljiv i primamljiv kako bi čitatelj bio spreman prvo platiti pretplatu, pa čitati. Autori članka potpisani su imenima i prezimenima (Vilim Cvok i Franjo Lepad). U dijelu članka koji je dostupan svima nalaze se tri fotografije mjesta ubojstva (žrtvinog butika). Naslov je izrazito senzacionalistički i glasi: *Izbo ju je 20 puta: 'Pokazivala nam je modrice, htjela otići od njega. Prijavila ga je policiji...'* Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova u smjernicama za senzibilizirano izvještavanje o femicidu navodi u jednoj točki kako *treba poštivati dostojanstvo žrtve i ne iznositi intimne detalje iz njezine prošlosti te ne opisivati krvave detalje femicida* (Ljubičić, 2019: 5). Upravo su u tom naslovu izneseni i detalji femicida (*izbo ju je 20 puta*), ali i intimni detalji žrtvine prošlosti (*pokazivala nam je modrice*). Za rješavanje slučaja stvarno nije bitno kako je žena ubijena, posebno nisu bitni detalji koji ugrožavaju žrtvino dostojanstvo. Tu treba na umu imati i žrtvinu obitelj i prijatelje koji ne trebaju čitati o detaljima ubojstva i ponovno proživljavati traume.

Novinari bi prije objavljivanja svakako trebali razmisliti o etičnosti članka koji napišu, ali i o posljedicama čitanja. Jedina informacija koja je u naslovu relevantna je ona da je počinitelj bio prijavljen policiji ranije. No ta se informacija ne bi trebala koristiti za senzacionalizam u naslovu, već bi se na toj informaciji trebala temeljiti novinarska analiza slučaja. Tada bi se moglo kontaktirati s Policijskom upravom u kojoj je prijavljeno nasilje ili s državnom odvjetnicom kako bi se došlo do provjerenih informacija, a zatim bi se mogla prenijeti izjava stručnjaka za femicide - pravobraniteljice za ravnopravnost spolova, psihologa, Centra za socijalnu skrb i slično. Na taj bi se način taj slučaj analizirao u kontekstu rodno uvjetovanog nasilja. Dio javnosti bi se, vjerujem, po prvi puta susreo s terminima rodno uvjetovanog nasilja i femicida. Netko bi o stručnjaka sigurno spomenuo zabrinjavajuće brojke femicida, pa bi se čitatelji bili upoznati s činjenicom kako to nije izoliran slučaj i tragedija, već rastući problem. U današnje je vrijeme pitanje koliko bi ljudi to čitalo, posebice ako izuzmemo mogućnost naslova koji potiče senzacionalizam. Iznad naslova upotrebljena je elipsa kojom se najavljuju informacije iz članka *detalji stravičnog zločina*. I tu je upotrebljena hiperbola izražena epitetom *stravičan*. Hiperbole su veoma česte u novinarsko-publicističkom stilu jer doprinose dramtizaciji koja će se više čitati. Tu je također vidljiva automatizacija medijskog diskursa jer se umjesto neodređenog pridjeva koji odgovara na pitanje *kakav (stravični)*, upotrebljava određeni oblik pridjeva koji odgovara na pitanje koji (*stravičan*). Nakon fotografija mjesta zločina koje se ne bi trebale nalaziti u člancima koji izvještavaju o femicidu, nalazi se i podnaslov *Denis G. (54) s 20 uboda nožem ubio je Branku G. (39). Prijavila ga je prije 20 dana. Pustili su ga i dali mu zabranu prilaska*. Podnaslov također nije napisan u skladu sa Smjernicama jer se navodi identitet i dob počinitelja i žrtve čime se ugrožava njihovo dostojanstvo. Da je autorima cilj senzacionalizam vidljivo je iz toga što je još jednom naglašeno kako je počinitelj 20 puta izbo žrtvu što je potpuno nebitna informacija. Navodi se kako je počinitelj ubio žrtvu što je rijetko jer se većinom upotrebljava pasivna konstrukcija *žena je*

ubijena čime se opravdava počinitelj jer se iz pasivne konstrukcije ne vidi da je netko kriv ili odgovoran za čin kao što je to slučaj u aktivnoj konstrukciji. Informacija koja je u podnaslovu važna je ta da je žrtva prijavila počinitelja te da nisu poduzete sve mjere kako bi se spriječio femicid. Kao što se i pokazalo, zabrana prilaska neće spriječiti nasilnika da ubije. Nakon podnaslova vidljive su još tri rečenice članka koje su napisane izrazito dramatično i senzacionalistički: *Nekoliko je minuta prošlo kako sam ušla u svoju radnju, kad su se izvana začuli jauk, vrisak i zapomaganje: "Pomozite mi, pomozite...". Istrčala sam i vidjela supruga moje prijateljice kako bježi iz butika.* Kao izvor u članku korištena je izjava prijateljice koja je bila u blizini kad se dogodilo ubojstvo. Izjava bi mogla biti korisna za razjašnjavanje slučaja, no tu to nije slučaj. Ona samo pridonosi nepotrebnoj dramatizaciji slučaja. Pravobraniteljica navodi kako bi se trebali izbjegavati detalji femicida, a autorima je bio cilj da objave upravo detalje koji će navesti čitatelja da se pretplati da portal. Taj je članak napisan upravo tako da potiče znatiželju kod čitatelja za koju je Pravobraniteljica izrazito naglasila da ne smije biti ispred provjerene informacije (Ljubičić, 2019).

B.a.B.e. o ubojstvu u Novskoj: Poražavajući porast femicida treba ozbiljno shvatiti (2022, Kolovoz 31). Index.hr. Preuzeto 12.04.2023. s <https://www.index.hr/vijesti/clanak/babe-o-ubojstvu-u-novskoj-porazavajući-porast-femicida-treba-ozbiljno-shvatiti/2391293.aspx>

Portal *Index.hr* objavio je kratak analitički izvještaj o tom slučaju od jedne kartice teksta. Autor članka nije potpisan, već je navedena tvrtka *Hina* kao izvor informacija. Članak sadrži jednu fotografiju s mjesta ubojstva. Naslov članka glasi: *B.a.B.e. o ubojstvu u Novskoj: Poražavajući porast femicida treba ozbiljno shvatiti.* To je prvi članak (koji je dosad analiziran), a da sadrži riječ *femicid*. Isto tako to je rijedak članak koji temi pristupa analitički, s fokusom na kontekst problema, a ne na događaj, odnosno na sam čin ubojstva. Nakon naslova u prvoj se rečenici spominje termin *rodno uvjetovano nasilje* što je rijetkost u člancima

koji izvještavaju o femicidu. Nakon vijesti o slučaju slijedi izjava jedne od članica udruge *B.a.B.e.* u kojoj se naglašava porast femicida u odnosu na prošlu godinu i činjenica da je porastao broj femicida koji su počinili bivši ili sadašnji partneri. Izvor je u članku sekundaran: za *Hinu su izjavili iz udruge B.a.B.e.* O samom se slučaju piše kao i u svim dosad analiziranim člancima. Sljedeća rečenica počinje s *neslužbeno se doznaje*, a koja potvrđuje da su i pitanju pretpostavke i nagađanja. U istoj se rečenici pojavljuje eufemizam *bračne razmirice* koje su zamjena za riječ *nasilje*. Autor umjesto riječi *nasilje* bira koristiti riječ *bračne razmirice* čime pokazuje da je cilj opravdati počinitelja, odnosno normalizirati nasilje. Normalizacija nasilja svakodnevna je pojava u našem društvu, a zbog takvog načina izvještavanja o nasilju ono se još više opravdava. Dalje je u tekstu vidljiv paradoks. Naime autor prenosi izjavu iz udruge *B.a.B.e.* o tome kako mediji imaju važnu ulogu i trebaju *educirati i senzibilizirati javnost* o femicidima, dok u istom članku autor obiteljsko nasilje naziva *bračnom razmiricom*, a u ostalim člancima o femicidima piše senzacionalistički, a ne senzibilizirano. Ipak, u tom je članku vidljiv pomak jer je prenesena izjava stručnjaka što je rijetkost, a i prvi puta je korišten termin *femicid*.

Rtl (2022, Kolovoz 31). Novi detalji: Ubojica i žrtva iz Novske imaju zajedno 18-godišnji kći i to mu nije prvo ubojstvo. Ka portal. Preuzeto 15.04.2023. s <https://kaportal.net.hr/aktualno/vijesti/4274066/novi-detalji-ubojica-i-zrtva-iz-novske-ima-zajedno-18-godisnji-kci-i-to-mu-nije-prvo-ubojstvo/>

Ka portal o femicidu u Novskoj objavio je izrazito senzacionalistički članak od 2 500 znakova. Autor izvještaja nije potpisan, već je kao izvor informacija naveden *RTL*. Članak sadrži jednu fotografiju mjesta ubojstva. Napisan je standardnim jezikom i jednostavnim rečenicama, no s mnoštvom pravopisnih pogrešaka. Prema razini pismenosti i informacijama koje se nalaze u članku vidljivo je da je

članak pisao amater. Naslov članka *Novi detalji: Ubojica i žrtva iz Novske imaju zajedno 18-godišnju kći i to mu nije prvo ubojstvo* izrazito je senzacionalistički. Dio naslova *novi detalji* potvrđuje kako novinari o istom slučaju napišu po jedan novi članak svaki puta kad se sazna neka nova informacija. U tom slučaju informacija da žrtva i počinitelj imaju kćer potpuno je nebitna za izvještavanje o femicidu. Također informacija da je počinitelj već bio osuđivan zbog ubojstva ne pridonosi rasvjetljavanju slučaja. Informacija koja je izražena elipsom iznad naslova *ubijena na poslu* nije relevantna za slučaj. Isto tako informacija gdje je žena ubijena ne bi trebala doći u prvi plan, već to kako se moglo spriječiti ubojstvo. Članak sadrži podnaslov u kojem su sažete glavne informacije *Stravično ubojstvo u Novskoj. Nasilni muž koji joj sudskom odlukom nije smio niti prići, jutros je upao ženi na radno mjesto i ubio je nožem. Zatim je pobjegao, ali su ga ubrzo pronašli mrtvog*. Hiperbola izražena epitetom *stravično* (ubojstvo) doprinosi dramaturgiji slučaja. Zatim je vidljiva automatizacija novinarskog diskursa korištenjem epiteta koji je izražen određenim umjesto neodređenim pridjevom (*nasilni* umjesto *nasilan*). Fokus je tog članka na samom događaju i o njemu se izvještava kronološki i vrlo detaljno nakon dramaturgije koja počinje rečenicom *zatvorena trgovina i policijska traka (...)*. Slijedi izjava svjedokinje koja je bila u blizini. Njezina izjava pridonosi senzacionalizmu i dramaturgiji događaja: *Ja sam samo čula vrisak. Vrisak i onda sam izletjela van i vidjela njega gdje izlazi*. Nakon izjave napisano je puno ime i prezime svjedokinje koje se ne bi smjelo navoditi jer je može ugroziti. Zatim slijedi niz nebitnih detalja koji će kod čitatelja pobuditi znatiželju i interes za daljnje čitanje: *Ja sam vrištala zovite Hitnu i policiju*. Zatim se navodi epitet koji je bio prisutan u gotovo svakom dosad analiziranom članku *nesretna* (žena). Kao što je već i navedeno, takvim se izvještavanjem žrtvi oduzima dostojanstvo te se tada govori o *sekundarnoj viktimizaciji*. Termin podrazumijeva *neodgovarajuću reakciju ili izostanak odgovarajuće reakcije društvene sredine, suda, policije, socijalnih službi, uslijed čega se položaj žrtve dodatno otežava* (Ristić, 2019). Mediji izvještavajući o

femicidima nerijetko sekundarno viktimiziraju žrtvu oduzimajući joj dostojanstvo i kriveći je za ubojstvo. Kako je i prije objašnjeno, ženu se ne bi trebalo nazivati nesretnom te na taj način poticati stereotipnu karakterizaciju i oduzimati joj dostojanstvo umanjujući značaj njezinih osobina tako što će ju se svesti na nesretnu. U istoj je rečenici upotrijebljena metafora *na licu mjesta: nesretna žena preminula je na licu mjesta*. Tom se metaforom najvjerojatnije htjelo oponašati razgovorni stil kako bi tekst bio prihvatljiviji čitateljima. Nadalje se navodi da je žena umrla od posljedica ubodnih rana što je potpuno nebitna informacija te se žrtvi opisujući detalje ubojstva također oduzima dostojanstvo, i to samo kako bi znatiželjni čitatelji imali što čitati. Važno je napomenuti da to nije pouzdana informacija jer se uz nju nalazi sintagma *kako doznajemo*. Nakon toga prenesena je izjava načelnika policijske postaje o pronalasku tijela, kojom je autor htio potvrditi istinitost informacije koja se prenosi. Zatim je upotrijebljen eufemizam koji je izražen metaforom *oduzeti si život: Pronađen je ubrzo u obiteljskoj kući u kojoj si je oduzeo život*. Eufemizam je korišten kako bi se ublažio izraz za samoubojstvo iako to nema mnogo smisla jer se već izvještava o femicidu koji je počinjen. Autor članka nadalje piše o ljubomori kao motivu za ubojstvo. Slijedi izjava susjeda kojem je navedeno puno ime i prezime, a koja potvrđuje da bi motiv mogao biti ljubomora: *On je imao svojih problema otprije. Jel on ljubomoran toliko. Ona je mlađa od njega puno i onda vjerojatno*. Navedena izjava pridonosi i idealizaciji žrtve. O ljubomori ne smije biti ni govora u člancima koji senzibilizirano izvještavaju o femicidima, no već se otpočetak vidjelo da navedeni to nije. Riječ *ljubomora* ne smije stajati uz riječ *femicid* jer se ne ubija iz ljubomore. Ljubomora nije, i ne može biti, uzrokom ubojstva. Za ubojstvo je kriv isključivo nasilnik jer je ubojstvo bio njegov svjestan izbor. Spominjanjem ljubomore događa se prije spomenuta *sekundarna viktimizacija* jer je moguće pomisliti kako je žrtva činila nešto kako bi počinitelja načinila ljubomornim. Nakon toga navedene su informacije koje pridonose rasvjetljavanju slučaja jer je navedeno kako odnedavno počinitelj i žrtva ne žive zajedno i kako

je on bio prijavljen za obiteljsko nasilje. Zatim slijedi izjava državne odvjetnice koja objašnjava zašto je muškarac pušten nakon prijave uz zabranu prilaska. Izjava sama po sebi nema smisla jer je navedeno kako muškarac nije dotad imao ni jednu prijavu ni kazneni postupak, dok je ranije načelnik policije naveo kako je u tučnjavi ubio muškarca. U zadnjoj se rečenici spominje da je tragedija mogla biti izbjegnuta. Istina, ubojstvo je moglo biti izbjegnuto, no ono se ne može nazvati tragedijom jer je, kao što je već ranije spomenuto, ubojstvo svjestan izbor nasilnika, a ne tragedija. Od samog je naslova vidljivo kako je autoru cilj bio senzacionalizam i čitanost, a ne senzibilizirano izvještavanje. Iako ima pouzdanih izvora u članku (policijski načelnik i državna odvjetnica), fokus članka je na nepouzdanim izvorima poput izjava susjeda i svjedoka. Taj članak sadrži gotovo sva, može se reći, tipična obilježja nesenzibiliziranog i senzacionalističkog izvještavanja o femicidima koji su dosad bili analizirani, samo što se dodatno kao motiv ubojstva izravno spominje ljubomora i navode se identiteti svjedoka.

Pavić, S. (2022, Rujan 06). Otkud sva ta ljubav prema ubojicama žena? U Hrvatskoj je on redovito 'nesretni muž slomljenog srca'. Jutarnji list. Preuzeto 18.04.2023. s <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/otkud-sva-ta-ljubav-prema-ubojicama-zena-u-hrvatskoj-je-on-redovito-nesretni-muz-slomljenog-srca-15243903>

Autorica Snježana Pavić na *Jutarnjem.hr* objavila je nešto drugačiji članak o tom femicidu. Članak je u cijelosti dostupan samo za pretplatnike portala, a sadrži jednu fotografiju s mjesta događaja. Članak je napisan standardnim jezikom i složenim rečenicama. Naslov glasi *Otkud sva ta ljubav prema ubojicama žena? U Hrvatskoj je on redovito 'nesretni muž slomljenog srca.'* Iako je naslov napisan tako da privuče čitatelje, posebice zato što je prvo potrebno platiti pretplatu, naslov sadrži vrlo dobru misao. To je retoričko pitanje zaista relevantno i potrebno ga je postaviti nakon dosadašnje analize članaka koji izvještavaju o femicidima. Autori brane ubojice, a okrivljuju žrtve. O femicidima pišu

senzacionalistički kao da se ne radi o žrtvama. U samom je naslovu ponovno vidljiva automatizacija novinarskog diskursa upotrebljavanjem epiteta izraženog određenim umjesto neodređenim pridjevom *nesretni* i *slomljenog*. Ta se izjava iz naslova može potvrditi na primjeru prethodno analiziranog članka u kojem se kao motiv za ubojstvo navodila ljubomora. Zanimljiv je i podnaslov članka *Čuvajmo suosjećanje za 350.000 žena, koliko prema procjenama Europske komisije Hrvatska ima žrtava obiteljskog nasilja*. Ovo je prvi primjer članka u kojem su navedeni podaci žrtava obiteljskog nasilja, i to iz pouzdana izvora. Autorica je u podnaslovu upotrijebila metaforu *čuvajmo suosjećanje*. Imperativnom konstrukcijom autorica poziva na senzibilizirano izvještavanje o femicidima i obiteljskom nasilju. Upravo bi se na taj način trebala koristiti moć koju mediji, odnosno autori imaju - da senzibilizira i educira javnost o problemu. Autorica u tekstu upotrebljava sarkazam koji se može definirati kao oštra ironija. *Konačno je netko ubio ženu a da nismo morali čuti da je tip duša od čovjeka, toliko ju je volio da mu je srce puklo kad mu je servirala zagoreno za večeru, ili ga je htjela ostaviti. I što dobar čovjek da napravi nego da je ubije?* Autorica sarkazmom oštro osuđuje medije i društvo u cjelini što na takav način izvještavaju o femicidima. Autorica je koristila sleng *tip*, a zatim metaforu *duša od čovjeka* i *pucanje srca*. Autorica karakterizira ubojice kao *duše od ljudi* i *dobre ljude* ismijavajući i prenaglašavajući karakterizaciju koju ubojicama pridaju autori članaka kada pišu o femicidima. Najžalosnije je što takva karakterizacija nije daleko od istine. Autorica se u toj rečenici osvrće i na motive koji se navode - zagorena večera ili odlazak od nasilnika. Autorica dalje pokušava objasniti zašto je obrana ubojice izostala u slučaju femicida u Novskoj. Kao razloge navodi napad na ženu i njezina partnera nedugo prije u Gospiću te to što je ubojica iz Novske počinio samoubojstvo: *Mrtav je, nije u pritvoru, pa nema prijatelja i susjeda kojima se isplatilo da mu drže stražu*. U rečenici je upotrijebljena i metafora *držati stražu* kako bi se naglasilo kako je uvijek promišljeno koje će se izjave o počinitelju objaviti i kako će to utjecati na stvaranje javnog mnijenja.

Vidljivo je kako se autorica osvrnula na nepouzidane izvore koji se najčešće pojavljuju u člancima, a u kojima se najčešće iskazuju pozitivni odnosi s prijateljima i susjedima koji su nisu relevantni za slučaj. Nakon te rečenice tekst prestaje jer se čitatelj mora prvo pretplatiti. Iako autorica navodi da u slučaju iz Novske *izostalo uobičajeno medijsko suosjećanje s ubojicom*, to nije u potpunosti točno. Naizgled se tako čini jer nema izrazito senzacionalističkih naslova na važnijim portalima, no dubljom analizom može se primjetiti kako autori implicitno brane ubojicu spominjući ljubomoru kao motiv, nazivajući ubojstvo tragedijom i slično. Taj je članak jedan od pozitivnih primjera izvještavanja o femicidu jer se koriste pouzdani izvori, navode se činjenice i piše se u kontekstu nasilja nad ženama, jedino što je korišten sarkazam. Vjerojatno čitatelji u Hrvatskoj ne bi toliko čitali članak da je napisan bez sarkazma, posebno se ne bi za takav članak pretplatili, tako da je sarkazam tu upotrijebljen kako bi se potaknuo interes za čitanjem, a opet senzibilizira i educira javnost o femicidima i načinu izvještavanja o toj temi. Zanimljivo je kako je članak objavio portal *Jutarnji.hr*, koji je nekoliko dana prije tog članka objavio izrazito senzacionalistički članak koji nije u skladu sa Smjernicama, a koji je prethodno analiziran. Moguće je tako zaključiti da sadržaj koji se prezentira javnosti uvelike ovisi o tome tko ga prezentira.

8.2. Slučaj femicida u Petrinji

Kukec, T. (2023, Svibanj 17). Policija uhitila supruga zbog ubojstva žene u Petrinji; Susjedi: 'Bili su jako mirna obitelj...' Jutarnji list. Preuzeto 22.05.2023. s <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/policija-uhitila-supruga-zbog-ubojstva-zene-u-petrinji-susjedi-bili-su-jako-mirna-obiljezje-15336779>

Članak naslova *Policija uhitila supruga zbog ubojstva žene u Petrinji; Susjedi: Bili su jako mirna obitelj...* objavio je Jutarnji list. Članak donosi izvještaj o femicidu u Petrinji. Kao i kod prethodnih članaka, riječ *femicid* se nigdje ne spominje. Članak je kratak jer ne sadrži ni jednu karticu teksta, a autor je Tomislav Kukec. Ovo je jedan od rijetkih slučajeva u kojem je autor potpisan punim imenom i prezimenom. Članak je napisan standardnim jezikom i jednostavnim rečenicama. Taj je članak veoma dobro opremljen fotografijama i videomaterijalima, najviše dosad. Na 1200 znakova sadrži jedanaest fotografija i jedan videozapis. Između svakih dviju do tri rečenica nalazi se i toliko fotografija mjesta zločina. Već pogledom na naslov vidljivo je da je članak senzacionalistički. Članak prije samog naslova sadrži senzacionalističku lokalizaciju koja je izražena elipsom *na mjestu zločina* koja bi trebala privući čitatelje. Sam naslov sadrži izjavu susjeda *bili su jako mirna obitelj*. Opisivanje počinitelja i njihova odnosa kao mirna obilježje je senzacionalističkih članaka koje čitatelju šalju poruku da je počinitelj inače bio miran te da ga je nešto nagnalo na počini ubojstvo. Time se krivnja za ubojstvo prebacuje na žrtvu koja ga je nečime morala izazvati da to učini jer je inače bio *miran*. Pozitivna mišljenja okoline o počinitelju ne pridonose podizanju svijesti o tome da je femicid rodno uvjetovano nasilje i da je sveprisutno, a ne izoliran slučaj kao što bi se moglo iščitati iz toga članka. Članak sadrži podnaslov *Kako doznajemo, tijelo nesretne*

žene i dalje se nalazi u kući, a forezičari trenutno vrše detaljan očevid. Podnaslov doprinosi senzacionalizmu i dramaturizaciji koja će privući čitatelja, a korišten je epitet *nesretna* (žena) kojom se žrtvu stereotipno karakterizira. Taj se epitet toliko ustalio u vijestima o femicidima, a odnosi se u novinskim izvještajima samo na žene. Njime se i umanjuje počiniteljeva krivnja jer žena nije nesretna, već ubijena. Članak na početku sadrži izjavu državne odvjetnice koja je potvrdila da je riječ o ubojstvu i da je istraga u tijeku. Nakon niza fotografija otkrivena su imena žrtve i počinitelja čime im se oduzima dostojanstvo, što je odlika neetična izvještavanja. Zatim slijedi rečenica koja se nalazi u podnaslovu koja pridonosi dramaturizaciji jer se navodi kako se tijelo još nalazi u kući. Sve su to informacije koje nisu provjerene jer se ne navodi konkretan izvor, već piše *kako doznajemo*. Nadalje se navode izjave susjeda koje ne doprinose razjašnjavanju slučaja - o tome gdje su živjeli i jesu li imali djece. Navodi se i kako nije bilo prijava za obiteljsko nasilje, a to što nije bilo prijava ne znači da nije bilo nasilja. Taj je članak tipičan primjer senzacionalističkog, neetičnog izvještavanja o femicidu kojem su cilj pregledi. To je posebice jasno kad vidimo da prema podacima *gemiusRatinga Jutarnji.hr* ima najveći broj posjeta mrežnoj stranici od svih dnevnih novina u Hrvatskoj (više od 760 tisuća posjeta dnevno). Pitanje koje se nužno nameće jest utjecaj senzacionalističkog pisanja o femicidima na publiku jer taj članak na neki način brani nasilnika, opravdava nasilje i tonom odudara od Smjernica.

Policija uhitila supruga zbog ubojstva žene u Petrinji, a susjedi kažu: 'Bili su jako mirna obitelj...'. (2023, Svibanj 17). Slobodna Dalmacija. Preuzeto 22.05.2023. s <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/policija-uhitila-supruga-zbog-ubojstva-zene-u-petrinji-a-susjedi-kazu-bili-su-jako-mirna-obitelj-1290810>

O femicidu u Petrinji članak je objavila i *Slobodnadalmacija.hr*. Članak je napisan kao kratka vijest o događaju od svega šestotinjak znakova. Autor članka

nije potpisan i to govori o vjerodostojnosti informacija u njemu. Članak sadrži šest fotografija s mjesta zločina u Petrinji, a zanimljivo je da su iste kao i one koje je objavio *Jutarnji.hr*. Naslov poveznice na članak glasi *Policija uhitila supruga zbog ubojstva žene u Petrinji, a susjedi kažu*. Takva eliptična rečenica doprinosi povećanju interesa kod čitatelja jer ga zanima što susjedi kažu i najvjerojatnije će zbog te potpuno nebitne informacije otvoriti članak. Nakon otvaranja naslov je produžen *Policija uhitila supruga zbog ubojstva žene u Petrinji, a susjedi kažu: Bili su jako mirna obitelj...* Naslov je ponovno senzacionalistički i ponovno sadrži nebitne izjave susjeda o događaju i ističe pozitivne odnose počinitelja koji nisu važni za rješavanje slučaja. To što se netko čini mirnim ne znači da to jest u svakom odnosu. Najčešće se nasilnici doimaju potpuno mirnima i staloženima u odnosu s ostalim ljudima, no u odnosu sa žrtvama su onakvi kakvi zaista jesu, i to najčešće ne zna nitko osim žrtve. Iznad naslova nalazi se eliptična lokalizacija *na mjestu zločina* koja bi trebala potvrditi vjerodostojnost iznesenih informacija u tekstu članka. Izvori informacija u članku su izjava državne odvjetnice i informacije koje je objavio *Jutarnji list*. Osim izjave državne odvjetnice ostalo su nepouzdana izvori. Od *Jutarnjeg lista* preuzeti su identiteti počinitelja i žrtve. U prvoj se rečenici članka također navodi adresa obiteljske kuće i žrtvine i počiniteljeve godine što nije u skladu sa smjernicama o senzibiliziranom izvještavanju o femicidima i Kodeksom hrvatskog novinarskog društva. Zanimljivo je da u tekstu članka nigdje nije navedena izjava susjeda koja stoji u naslovu članka ni izvor preuzimanja izjave. Usporedbom s prethodno analiziranim člankom *Jutarnjeg.hr*, utvrđeno je da je cijeli tekst članka od tamo preuzet. Autor članka samo je izmijenio naslov *Jutarnjeg lista* tako što je umetnuo riječ *kažu* (*Susjedi kažu*), a informacije u tekstu članka, kao i fotografije reducirao. Nakon čitanja tog članka postavlja se pitanje kamo ide novinarska profesija i kome je više važna izvornost i vjerodostojnost informacija.

N.LJ.J. (2023, Svibanj 17). Priveden muškarac kojeg se sumnjiči da je jučer ubio svoju ženu u Petrinji. Nacional. Preuzeto 24.05.2023. s <https://www.nacional.hr/priveden-muskarac-kojeg-su-sumnjici-da-je-jucer-ubio-svoju-zenu-u-petrinji/>

Naslov članka koji je o tom femicidu objavljen u *Nacionalu* glasi *Priveden muškarac kojeg se sumnjiči da je jučer ubio svoju ženu u Petrinji*. Njime se donosi vijest privođenju počinitelja femicida, a članak je kratak jer sadrži svega četiri rečenice, od kojih je jedna jednostavna. Članak je napisan standardnim jezikom, a autor članka potpisan je inicijalima *N. LJ. J.* što je uobičajeno za današnje novinarstvo. Članak je opremljen dvjema fotografijama privođenja počinitelja femicida na kojima mu nije pokriveno lice. Objavljivanje fotografija i identiteta u nastavku članka nije u skladu s 14. odjeljkom *Kodeksa časti hrvatskih novinara* poglavlja koje se tiče temeljnih ljudskih prava i sloboda, a glasi:

Novinar treba štiti čovjekovu intimu od senzacionalističkog i svakog drugog neopravdanog otkrivanja u javnosti. Obvezan je poštovati svačije pravo na privatnost. Nedopustivo je bez njihovog dopuštenja snimati osobe u okruženju u kojem se opravdano očekuje privatnost. Narušavanje nečije privatnosti mimo njegove volje i znanja dopušteno je samo ako je opravdano iznimnim javnim interesom (Kodeks časti hrvatskih novinara, 2009: 5).

Ljubičić (2019) u smjernicama za senzibilizirano izvještavanje izrazito naglašava da bi prioritet novinara trebalo biti skrivanje identiteta počinitelja i žrtve. Iznad naslova nalazi se lokalizacija - Hrvatska. Člankom se prenosi svega nekoliko informacija, a to je da je muškarac priveden na sud u Sisku i sadrži kratak opis razloga privođenja. U članku se nigdje ne spominje da je riječ o femicidu. Vijest je brzo napisana, bez mnogo razmišljanja o etičnosti i smjernicama za senzibilizirano izvještavanje o nasilju. Da je članak brzo napisan potvrđuje to što u članku nema navođenja izvora osim onog *neslužbeno se doznaje*. Članak ne

obiluje stilskim figurama kao već analizirani članci, samo sadrži epitet *beživotno* (tijelo) što pridonosi dramatizaciji. Taj je članak jedan od rijetkih u kojem nije izrazito vidljiv stav autora prema temi, već su samo iznesene činjenice, doduše neprovjerene.

Strava u Petrinji: U kući pronašli tijelo žene, jedan čovjek uhićen (2022, Svibanj 17). 24 sata. Preuzeto 25.05.2023. s <https://www.24sata.hr/news/strava-u-petrinji-u-kuci-pronasli-tijelo-zene-jedan-covjek-uhicen-910990>

Mihaljević, I. (2023, Svibanj 17). U kući u Petrinji pronašli su tijelo žene: 'Čuo sam vrisak, ali sam pomislio da mi se učinilo'. Preuzeto 26.05.2023. s <https://www.24sata.hr/news/u-kuci-u-petrinji-pronasli-su-tijelo-zene-cuo-sam-vrisak-ali-sam-pomislio-da-mi-se-ucinilo-911028>

Tkalčević, H. i Mihaljević, I. (2023, Svibanj 18). Uhitili muškarca zbog ubojstva supruge: Doletio je avionom iz Njemačke i taksijem došao kući? Preuzeto 25.05.2023. s <https://www.24sata.hr/news/uhitili-muskarca-zbog-ubojstva-supruge-doletio-je-avionom-iz-njemacke-i-taksijem-dosao-kuci-911288>

Portal *24 sata* objavio je o femicidu u Petrinji članak naslova *Strava u Petrinji: u kući pronašli tijelo žene, jedan čovjek uhićen*. Članak sadrži svega nekoliko informacija temeljenih na pretpostavkama (700 znakova). Autor članka nije potpisan. Članak sadrži dvije fotografije. Iznad naslova stoji elipsa *sumnjaju na nasilnu smrt* u kojoj je izostavljena imenica (policajci, istražitelji). U naslovu su prisutne elipsa i metafora koje su česte u senzacionalističkim naslovima te im je cilj navesti čitatelja da otvori članak. U naslovu je upotrijebljena hiperbola izražena metaforom (*Strava u Petrinji*). Zanimljivo je da je *24 sata* sat vremena nakon prvog članka objavio članak o tom slučaju naslova *U kući u Petrinji*

pronašli su tijelo žene: Čuo sam vrisak, ali sam pomislio da mi se učinilo. Autorica je potpisana punim imenom i prezimenom - Ivana Mihaljević. Informacije iz prvog članka napisane su i u drugom, pa će se tekst članaka analizirati u sklopu drugog članka koji je nešto opširniji. Drugi je članak kraći izvještaj nakon događaja, a sadrži nešto više od kartice teksta. Članak sadrži dvije fotografije te je jedan od rijetkih članaka s više teksta, a manje fotografija. Članak je napisan standardnim jezikom i složenim rečenicama. Iznad naslova nalazi se rečenica koja sadrži elipsu *susjedi u šoku* koja pridonosi dramatizaciji i senzacionalizmu i navodi čitatelja da otvori članak. Naslov je također senzacionalistički *U kući u Petrinji pronašli su tijelo žene: Čuo sam vrisak, ali sam pomislio da mi se učinilo* i nije u skladu sa Smjernicama prema kojima treba izbjegavati dramatizaciju i detalje događaja. Nakon naslova nalazi se fotografija mjesta zločina, koje bi trebalo izbjegavati, a zatim slijedi najava teksta članka rečenicama koje bi trebale zainteresirati čitatelja za daljnje čitanje *Sumnja se da je žena preminula nasilnom smrću. Osoba koja se dovodi u vezu s ubojstvom uhićena je i pod policijskim je nadzorom.* Tekst započinje izjavom susjeda koja pridonosi dramatizaciji događaja *Sinoć sam čuo vrisak.* Izjava sadrži nepotrebne detalje o tome gdje su supružnici živjeli prije događaja. Nakon izjave spominje se adresa, odnosno naziv ulice u kojoj je počinjen femicid. Nakon izjave susjeda slijedi rečenica koja je bila najava za tekst članka, a nakon toga ponovno izjava susjeda u kojoj kaže da je žrtva bila mirna što pridonosi idealizaciji žrtve. Isto tako susjed izjavljuje *ovo je tragedija.* Tragedija je riječ koja se često spominje prilikom izvještavanja o femicidima, a trebala bi se izbjegavati. Naime ubojstvo nije i ne može biti tragedijom, već je svjestan izbor počinitelja. To je čin koji je nasilnik planirao, a nije ga nešto izazvalo da to učini. Korištenje riječi tragedija može dovesti do mišljenja da je žrtva dijelom kriva, da ga je nečim izazvala i takvim izborom riječi dio krivnje je prebačen na žrtvu. U članku se zatim navodi *Prvi susjedi žene, za koju policija pretpostavlja da je preminula nasilnom smrću...* Portal piše članak o ubojstvu žene temeljen na nagađanjima i

pretpostavkama što govori o tome da je novinarima cilj da što prije plasiraju vijest, prije drugih portala i da ona bude dramatična i zanimljiva za čitanje. Nadalje se navodi kako susjedi tvrde da nikada nisu čuli svađu iz kuće što čitatelje i publiku navodi na mišljenje da je netko nasilnik onda kada se čuje svađa i buka, a žena može trpiti nasilje i bez da itko to čuje ili zna. Važno je osvještavati ljude o tome da svatko može biti nasilnik i da ono ne mora biti prijavljeno, a da se događa. Isto tako novinarka pitajući susjede za moguće prijašnje nasilje navodi eufemizme *svađa* i *prepirka* kojima se normalizira i banalizira nasilje, a sve to dovodi nas do društva koje je pretolerantno na svaki oblik nasilja. Može se govoriti o ranije spomenutoj *normalizaciji nasilja* kojoj svojim načinom izvještavanja o rodno uvjetovanom ili bilo kojem drugom nasilju pridonose i mediji. Takvim načinom izvještavanja ništa se po tom pitanju neće promijeniti. Slijedi još jedna izjava susjeda koji kaže *Bili su divni susjedi. Nemam za njih niti jednu zamjerku*. Navođenje pozitivnih odnosa, u tom slučaju sa susjedima ne doprinosi razjašnjavanju slučaja. Isto tako navodi na mišljenje da netko tko je *divan* ne može počinuti ubojstvo, a što može kod čitatelja izazvati sumnju u počinitelja djela. Takvim se naizgled bezazlenim odabirom riječi u pisanju članka brani počinitelja, a nasilje se negira. Susjed navodi *Ne mogu vjerovati da bi to netko učinio. Još uvijek ne mogu doći sebi* što govori o tome da ljudi općenito nisu svjesni rastućeg problema femicida koji nije rijedak. Autorica članka tom izjavom kod čitatelja potiče upravo takvo mišljenje - da je taj femicid izoliran slučaj što nikako nije. Dvanaest ubijenih žena prošle godine nisu izolirani slučajevi, već dio problema rodno uvjetovanog nasilja. Uspoređujući informacije u prvom i drugom članku o tom slučaju objavljenom na portalu *24 sata*, može se zaključiti kako autorica članka nije došla do novih informacija ili provjerila postojeće, već je vjerojatno kontaktirala sa susjedima i proširila članak. Na portalu *24 sata* sljedećeg je dana objavljen članak naslova *Uhitili muškarca zbog ubojstva supruge: Doletio je avionom iz Njemačke i taksijem došao kući?* U članku je korišteno retoričko pitanje. Retoričko pitanje je pitanje na koje se ne

očekuje odgovor (Bagić, 2012). Njome se ističu stavovi, dojmovi i jake emocije. Bagić (2012: 271) navodi kako je ono ostvareno kao pitanje na koje se *odgovor podrazumijeva, pitanje na koje nitko ne može odgovoriti ili pitanje na koje govornik žuri odgovoriti jer ono dio njegove diskurzivne strategije*. U novinskom su izvještavanju prisutne prve dvije mogućnosti. Konkretno u tom slučaju riječ je o drugoj mogućnosti. Retoričko je pitanje korišteno kao pitanje na koje nitko ne zna odgovor. Novinarsko-publicistički stil retoričkim pitanjem *prisvaja konstrukcije razgovornog jezika* (Bagić, 2012: 272). Pitanje koje se javlja u naslovu je potpuno nerelevantno za cijeli slučaj, no ono će privući čitatelja jer je neobično i vjerojatno će htjeti saznati o čemu je riječ. Iznad naslova nalazi se elipsa *ubojstvo u Petrinji* koja bi trebala kod čitatelja pobuditi interes za čitanjem. Vjerojatno je iz tog razloga članak u kategoriji *plus* koja zahtjeva nadoplatu kako bi se članak u cijelosti mogao pročitati. Dakle senzacionalizam je odabran kako bi čitatelj platio da pročita članak, stoga naslov članka mora biti veoma primamljiv čitatelju.

M.V. (2023, Svibanj, 18). Cure detalji strave u Petrinji: Došao je u obiteljsku kuću i ubio 45-godišnju ženu. Dnevnik.hr. Preuzeto 26.05.2023. s <https://dnevnik.hr/vijesti/crna-kronika/petrinja-osumnjiceni-predan-pritvorskom-nadzorniku-zbog-teskog-ubojstva---782610.html>

Dnevnik.hr o slučaju femicida u Petrinji objavio je kratak izvještaj (pola kartice teksta). Članak je napisan standardnim jezikom i složenim rečenicama. Autor članka potpisan je inicijalima *M.V.* Kako je već prije napisano, potpisivanje inicijalima i pseudonimima karakteristično je za današnje novinarstvo. Članak sadrži samo jednu fotografiju, i to policijskog vozila. Fotografija nije povezana sa slučajem. Oprema tog članka je najoskudnija od svih analiziranih članaka. Obično su senzacionalistički članci prepuni fotografija s mjesta događaja, dok kod ovoga to nije tako. Naslov članka glasi *Cure detalji strave u Petrinji: Došao u obiteljsku kuću i ubio 45-godišnju ženu*. Naslov obiluje senzacijom i

dramatizacijom događaja. U naslovu je korištena metafora *cure detalji* koja doprinosi dramatizaciji. Također korištena je hiperbola koja se često koristi kada se piše o femicidima, a to je imenica *strava*. Riječ *strava* sigurno će nagnati čitatelja da otvori članak jer ga zanima o kakvoj je *stravi* riječ. Upotreba hiperbole utječe na to da društvo na femicide gleda kao na senzaciju, a ne kao na ozbiljan društveni problem koji se mora početi rješavati. Drugi dio naslova *Došao u obiteljsku kuću i ubio 45-godišnju ženu* također pridonosi dramatizaciji aludirajući na to da počinitelj i žrtva već neko vrijeme nisu živjeli zajedno, ali to nije provjerena informacija. Također u naslovu je navedena žrtvina dob što je potpuno nebitna informacija u odnosu na problematiku femicida. Iznad naslova stoji elipsa *dovršena krim istraga* koja bi trebala zainteresirati čitatelja za članak i sažeti informacije iz članka. Taj članak ne sadrži izjave susjeda, već provjerene informacije Županijskog državnog odvjetništva u Sisku što je iznimka u odnosu na ostale članke. Može se zaključiti da je članak senzacionalistički napisan zbog pregleda, dok su informacije koje se nalaze u njemu provjerene što je neobično. U skladu s time postavlja se pitanje može li se u današnje vrijeme napisati članak s naslovom koji nije senzacionalistički i bi li postigao preglede koje na taj način postiže. Zanimljivo je da se u prvoj rečenici navodi da je slučaj *teško ubojstvo*. Kako femicid još uvijek nije uvršten u Kazneni zakon, ono se kažnjava kao teško ubojstvo s kaznom od najmanje osam godina. No u praksi rijetko koji ubojica dobije tako veliku kaznu jer se često nađe neka olakšavajuća okolnost koja to ustvari nije. Dalje se navode nebitne informacije koje nisu u skladu s člancima *Kodeksa časti hrvatskih novinara* jer se navode počiniteljeve godine i adresa kuće u kojoj su živjeli žrtva i počinitelj. U tekstu se navodi da je muškarac ubio ženu *iz niskih pobuda*, i to je česta metafora u izvještavanju o femicidima. Korištenjem metafore *niske pobude* javnosti se prezentira informacija da je muškarac ubio ženu zbog ljubomore. Važno je širiti svijest da razlog ubojstva ne može biti ljubomora ili bilo koja druga emocija, već je za nasilje odgovoran samo nasilnik koji je izabrao taj čin. Svođenjem ubojstva na emocije poput ljubomore, dio

krivnje pridaje se i žrtvi koja je *izazvala* ubojstvo jer je učinila nešto, pa je počinitelj bio ljut ili ljubomoran. Novinari trebaju prestati prebacivati odgovornost s počinitelja na žrtvu i općenito s muškaraca na žene. Trebaju prestati opravdavati ubojstva, silovanja i nasilje i razmišljati o učinku koje imaju riječi koje napišu. Taj je članak jedan od rijetkih u kojem se osvrnulo na kazne koje prijete počinitelju. Navedeno je kako je Kaznenim zakonom za teško ubojstvo predviđeno najmanje deset godina. Ljubičić (2019) naglašava da upravo postrožavanjem kazni za počinitelje femicida možemo razvijati svijest javnosti o ozbiljnosti problema.

Horor kod Petrinje: U kući pronađena mrtva žena, sumnja se na nasilnu smrt. Uhićena jedna osoba (2023, Svibanj 17). Net.hr. Preuzeto 27.05.2023. s <https://net.hr/danas/crna-kronika/procurili-novi-detajli-horora-kod-petrinje-zena-je-zivjela-sama-supruga-dugo-nisu-vidjeli-de53e6e6-f4df-11ed-bb54-aeb168bccb55dna-osoba-144333cc-f4b5-11ed-873d-da83bb782476>

Portal *Net.hr* objavio je kratku vijest o femicidu koja sadrži manje od 700 znakova. Autor članka nije potpisan. Članak sadrži jednu fotografiju ilustracije na kojoj je policijska traka. Članak je pisan standardnim jezikom i jednostavnim rečenicama. Naslov članka glasi *Horor kod Petrinje: U kući pronađena mrtva žena, sumnja se na nasilnu smrt. Uhićena jedna osoba*. Naslov sadrži čestu hiperbolu koje je ostvarena metaforom koja se upotrebljava tijekom iznošenja vijesti iz kategorije crne kronike, a to je riječ *horor* kojom se teži senzacionalizmu i dramtizaciji događaja. U naslovu je ponovno upotrijebljen pasiv koji je izražen pomoću prezenta glagola pronaći *pronađena mrtva žena* kako bi se ublažila vijest da je suprug ubio ženu. Upotrebom pasiva femicid ne dobiva negativnu konotaciju o onoj mjeri u kojoj bi trebalo jer se ostavlja dojam da se ubojstvo samo dogodilo, da nema krivca što nije istina. Novinari bi zasigurno trebali biti senzibiliziraniji za to da izbor njihovih riječi, odnosno način na koji nešto napišu različito utječe na čitatelje. Taj se članak može naći i na poveznici naslova *Horor*

kod Petrinje: U kući pronađena mrtva žena, uhićena je... Zanimljivo je da se isti članak može naći i na drugoj poveznici naslova *Procurili detalji horora kod Petrinje: Žena je živjela sama, supruga nisu dugo vidjeli*. Taj je naslov izrazito senzacionalistički i sadrži nebitne informacije koje se kasnije nigdje ni ne spominju. Navodi se kako su *procurili detalji*, a u tekstu članka ne nalazi se ni jedna informacija, osim da je PU izvijestila o tome da je pronađeno tijelo i da je počinitelj uhićen. Navedeno ukazuje da novinarima uopće nije cilj tekst koji napišu u članku, već se fokusiraju na primamljivost naslova. Iznad naslova nalazi se elipsa *očevid u tijeku* kojom se sažimaju informacije iz teksta članka. Nakon naslova slijedi podnaslov u kojem su sadržane glavne informacije prije teksta članka *Tijelo je pronađeno u srijedu oko 13.20 sati u obiteljskoj kući na području Grada Petrinje*. Nakon podnaslova slijede detaljnije informacije o događaju. Navode se informacije o kojima je izvijestila javnost PU i državna odvjetnica, što su objektivni i pouzdani izvori. To je još jedan primjer članka čiji je naslov senzacionalistički i dramatičan, a informacije u većoj mjeri objektivne, bez onih nepotrebnih. U članku je fokus na događaju, a ne na počinitelju i žrtvi kao što je to često u senzacionalističkim člancima.

Već je nakon analiziranih 15 članaka moguće pronaći zajedničke odrednice i ustanoviti obrasce izvještavanja o femicidima. Svi su analizirani članci vijesti ili izvještaji, dok nije uočena ni jedna analiza. Valja reći da je bilo izvještaja koji su temi pristupali analitički. Takvi su članci primjeri dobre prakse, no oni su nažalost zaista rijetkost. Veličina članka kretala se od 400 do 3 200 znakova. Mnogo je više bilo kraćih članaka napisanih do jedne kartice teksta. Novinski žanr koji je prevladavao bila je vijest, a bilo je i nekoliko izvještaja. Veličina članka i novinarski žanr koji je prevladavao karakterističan je za današnje novinarstvo.

Članci su kratki kako bi zadržali čitateljevu pažnju koja je sve kraća. Ako bi članak bio duži morao bi biti veoma zanimljiv da ga čitatelj pročita do kraja. Autorstvo u analiziranim člancima je raznoliko. Najviše je bilo autorica koje su potpisane punim imenom i prezimenom (6), zatim slijede autori članaka koji nisu potpisani (5), jednak je broj autora potpisanih punim imenom i prezimenom i autora potpisanih inicijalima (4). Nekoliko su članaka potpisala dva ili više autora. Iako je u novinarstvu danas zastupljeno potpisivanje pseudonimima i inicijalima, autori članaka koji su bili analizirani većinom su potpisani punim imenima i prezimenima. Kako je većina autora temi pristupila senzacionalistički postavlja se pitanje smiju li autori objaviti članak koji nije senzacionalistički i pitanje opće senzibiliziranosti novinara o toj temi. Kada se pogledaju autorovi stavovi u člancima, pojavilo se svega nekoliko autora koji su temi pristupali objektivno, dok je kod ostalih vidljiv njihov stav. Kod nekih stav nije vidljiv eksplicitno, no iz stilističke je analize vidljivo kako je većina za cilj imala od femicida napraviti senzaciju, učiniti događaj dramatičnijim, zanimljivijim, obraniti počinitelja, dio krivnje prebaciti na žrtvu i slično. Tek je nekoliko autora temi pristupilo objektivno s ciljem senzibilizacije javnosti o problemu. Kad se pogleda oprema članaka ona je varirala od jedne fotografije u većini članaka do jedanaest fotografija i videozapisa u članku *Jutarnjeg lista*. U većini članaka ima malo fotografija (jednu do dvije) što nije bilo za očekivati jer današnji članci uglavnom sadrže više fotografija, a manje teksta. Na fotografijama su uglavnom bila mjesta zločina ili fotografije policijskih očevida iz arhive. U nekoliko su članaka pak objavljene fotografije koje nisu u skladu ni sa Smjernicama ni s Kodeksom, a na kojima je ubojica kojem lice nije zatamnjeno. Začudujuće je što ni uz jedan članak nisu objavljene fotografije žrtve ili fotografije supružnika što je dosad bila praksa u novinarstvu. To dovodi do zaključka da novinari postaju senzibiliziraniji za izvještavanje, no to je još daleko od idealnog. Naslovi članaka bili su senzacionalistički napisani, za samo bi se jedan naslov moglo reći da to nije. Glavno stilsko sredstvo koje je prevladavalo u naslovima je hiperbola, koja

pridonosi dramatizaciji i senzacionalizmu pa su tako naslovi često sadržavali hiperbole *užas, strava, horor* i slično. Često stilsko sredstvo koje se upotrebljava je i metafora koja je bila dijelom naslova koji su sadržavali sintagmu *cure novi detalji* ili *procurili su detalji slučaja*. Jedan je naslov sadržavao retoričko pitanje koje je pobuđivalo interes čitatelja. Cilj upotrebe stilskih sredstava u naslovima je da potaknu interes čitatelja da otvori i pročita članak. Izrazito senzacionalistički bili su naslovi članaka za koje treba platiti pretplatu kako bi cijeli bili dostupni jer čitateljeva znatiželja treba biti jače potaknuta da on plati pretplatu kako bi pročitao članak. Naslovi su sadržavali često izjave susjeda i prijatelja koje su čitateljima mogle biti zanimljive, a koje nisu relevantne za slučaj, već samo potiču znatiželju. Gotovo su svi članci sadržavali lokalizaciju iznad naslova u kojoj je bila sadržana elipsa ili metonimija. Kad je bila riječ o elipsi, najčešće je bio izostavljen pomoćni glagol koji je zalihostan (*očevid u tijeku*), dok je metonimija sadržavala prijenos značenja skupine na teritorij na kojem ta skupina živi (*Novska u šoku*). Lokalizacija se u novinskim člancima koristila kako bi se pridonijelo dramatizaciji da čitatelj nastavi čitati ili kako bi se potvrdila recentnost iznesenih informacija u nastavku. Nerijetko su članci imali podnaslove koji su najavljivali temu ili isticali glavne informacije iz teksta (*Tijelo je pronađeno u srijedu oko 13.20 sati u obiteljskoj kući na području Grada Petrinje*). Podnaslovi su bili duži od naslova i bili su također prepuni stilskih figura - epiteta (*tijelo nesretne žene*), metafora (*čuvajmo suosjećanje, deset svjetlosnih godina ispred*) i hiperbola izraženih epitetima (*stravični događaj*). Izvori u člancima koji izvještavaju o femicidima uglavnom su bili nepouzdana. Nerijetko je cijeli članak bio napisan na temelju izjave susjeda, prijatelja ili sekundarnih izvora poput neprovjerenih informacija koje su prenijeli drugi portali. Izjave susjeda uglavnom su se temeljile na rodnim stereotipima - žena je opisana kao lijepa i mirna, a muškarac je nazivan zvijeri, monstroom ili sličnim riječima. Isto tako izjave su doprinijele idealizaciji žrtve - opisana je kao lijepa, mlada, pametna, dobra. U izjavama susjeda i prijatelja uglavnom su bili isticani pozitivni odnosi koji nisu bili

relevantni za slučaj femicida. To što je ubojica bio dobar i miran susjed ne znači da ne može biti nasilnikom. Također opisivanje ubojice u pozitivnom svjetlu može potaknuti sumnju u odgovornost počinitelja. Isto tako svega je nekolicina izjava susjeda doprinijela rasvjetljavanju slučaja (primjerice ona u kojoj je prijateljica tvrdila da je obiteljsko nasilje bilo primjećeno i prijavljeno policiji). Izjave susjeda doprinijele su i dramtizacijama slučajeva koje su nepotrebne (opisivanje žrtvinih krikova). I kada su bili upotrijebljeni pouzdani izvori (službenici MUP-a, državni odvjetnici), to nisu bili jedini izvori nego su bili upotrijebljeni s nepouzdanima (izjave susjeda i prijatelja). Svega su dva analizirana članka sadržavala samo pouzdane izvore (izjave Ministarstva i članica udruge *B.a.B.e.*). Zabrinjavajuće je velik broj informacija koji su neprovjerene ili su pretpostavke i nagađanja novinara pa se često u člancima navodilo *kako doznajemo, neslužbeno doznajemo, pretpostavlja se, kako prenosi portal*. Nepouzdana izvori ne bi smjeli prevladavati u izvještavanju o femicidima. Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova stalno naglašava kako o femicidu u medijima moraju govoriti stručnjaci da bi javnost shvatila kako je riječ o rastućem problemu, a ne o izoliranom slučaju. Zanimljivo je da nije pronađen ni jedan članak u kojem je iznesena izjava Pravobraniteljice. Pozitivan primjer objavljivanja izjava pouzdanih izvora je članak koji je prenio izjavu iz udruge *B.a.B.e.*, a one su spomenule riječ *femicid* i *rodno uvjetovano nasilje* koje nisu ni u jednom članku spomenute iako svi članci izvještavaju upravo o femicidima. To što je samo u jednom članku spomenuta riječ *femicid* isto je važna informacija koja govori o tome da većina novinara nije educirana ni senzibilizirana za tu temu. Način izvještavanja u gotovo svim člancima bio je senzacionalistički, a fokus je uglavnom bio na počiniteljevoj prošlosti, samom događaju ili odnosu supružnika. Takvo izvještavanje ne pridonosi senzibilizaciji javnosti, već dramtizaciji i poticanju znatiželje što bi se trebalo izbjegavati. Tako su se često iznosili detalji počiniteljeve prošlosti, pogotovo u prvom slučaju koji je analiziran jer je muškarac već počinio ubojstvo. U članku su se iznosile izjave susjeda i prijatelja

o tome zašto je završio u zatvoru, kolika mu je bila kazna i kako supruga dugo nije znala da je počinitelj bio u zatvoru. Sve su informacije o počiniteljevoj prošlosti nebitne za taj slučaj i fokus ne bi trebao biti na tome. U člancima su bili izneseni identiteti počinitelja, žrtve i svjedoka koji krše Smjernice i Kodeks. Žrtve su s druge strane idealizirane, kao što sam već prije navela, ali i opisane na temelju odnosa s počiniteljem čime im se oduzima dostojanstvo, odnosno sekundarno ih se viktimizira. Tako je primjerice žrtva iz Novske često opisivana na temelju straha koji je osjećala od počinitelja. Navodi se kako je susjedima pokazivala modrice i bojala se da će je suprug pronaći i ubiti kad se preseli. Sekundarna viktimizacija prisutna je i u korištenju epiteta *nesretna* koji je vrlo čest u izvještavanju o femicidima. Kao što je više puta naglašeno u analizi ženu je netko ubio, nije bila nesretna. Ubojstvo nije pitanje sreće i nemaju svi sretne brakove pa je ona jedina bila nesretna. Čest je fokus bio i na opisu samog događaja ubojstva. U nekoliko su članaka autori detaljno opisivali tijek događaja. Bila je prisutna i nepotrebna detaljizacija ubojstva (*izbo ju 20 puta*). Takvi detalji ubojstva nepotrebno uznemiruju javnost, posebno žrtvinu obitelj i prijatelje, a potpuno su nerelevantni. Vidljiva je bila i dramaturgija i senzacionalizam kod opisa ubojstva (*horor, strava, užas*). Tekstovi članka obiluju stilskim figurama, a najčešće su epiteti, hiperbole, metafore, i eufemizmi. Najčešće korišten epitet bio je *nesretna* (žena) u kontekstu koji je ranije objašnjen. Epitet je često bio sredstvom kojim je upotrijebljena hiperbola (*stravični, užasni*), a u većini slučajeva epitet je pogrešno bio izražen određenim pridjevom. Metafore su u tekstovima korištene kako bi se tekst približio čitatelju jer je njima oponaša razgovorni stil, a pridonose i dramaturgiji (*cure detalji*). Dramaturgija je posebno prisutna kada je metaforama bila izražena hiperbola (*užas, strava, horor*). Zanimljivo je da su se za opis čina ubojstva upotrebljavale navedene hiperbole, dok su se za čin nasilja i samoubojstva upotrebljavali eufemizmi. U više je članaka obiteljsko nasilje nazvano svađom ili razmiricom što je nedopustivo jer pridonosi normalizaciji nasilja koja je u Hrvatskoj ionako

sveprisutna. Isto tako za samoubojstvo počinitelja iz Novske više je puta upotrijebljen eufemizam *oduzeo si je život*, kao i za prvo ubojstvo koje je počinio. Boravak u zatvoru opisan je eufemizmom *bio je iza rešetaka*. Autori su upotrebom eufemizama htjeli ublažiti počiniteljeve postupke što dokazuje da je većini cilj obrana počinitelja. To dokazuje i upotreba pasiva (*žena je ubijena*), a ne aktiva (*netko je ubio ženu*) jer se upotrebom pasiva smanjuje krivnja počinitelja jer se stječe dojam da su ubojstva žena pojava koja se događa sama od sebe, a ne čin za koji su odgovorni ubojice.

9. Zaključak

Femicid je termin koji je još uvijek nepoznat većem dijelu javnosti, čak i stručnjacima. Nužno je da se javnost što prije upozna s terminom jer je femicid rastući problem u svijetu. Kako bi se to ostvarilo nužna je edukacija svih, posebice stručnjaka, a koja bi mogla utjecati na prevenciju i smanjenje femicida. To što femicid još nije uvršten u Kazneni zakon odvraća od edukacije i prevencije jer počinitelji u sustavu nisu prepoznati ni adekvatno kažnjeni. Prevencija femicida podrazumijeva stvaranje društvene klime u kojoj nema tolerancije na ijedan oblik nasilja, rodni predrasuda, rodni uloga, mizoginije i toksične muškosti. Važnu ulogu u prevenciji mogli bi imati i mediji koji u svijesti ljudi ukorjenjuju idealne prikaze muškaraca i žena, kod nas temeljene na rodni stereotipima i konceptu toksične muškosti. Kada bi novinari bili svjesni svih tih koncepata koji su proizašli iz patrijarhata mogli bismo napredovati. Sve dok to ne bude slučaj, mediji će i dalje poticati stereotipe, seksizam i mizoginiju. Cilj novinarstva kod većine jest od nasilja napraviti senzaciju koja će biti čitana bez obzira što se radi o ljudskim životima što je bilo vidljivo u analizi.

U kontekstu smjernica za senzibilizirano izvještavanje o femicidima koje je objavila pravobraniteljica za ravnopravnost spolova, kratko će se prokomentirati analizirani članci. Prva smjernica odnosi se na promatranje femicida u kontekstu rodno uvjetovanog nasilja. Svega je u jednom članku spomenut termin, i to unutar izjave iz udruge *B.a.B.e.* Druga se smjernica odnosila na osvještavanje pune odgovornosti nasilnika, a u člancima je vidljivo kako se kao motiv ubojstva spominjala ljubomora i tako se dio krivnje prebacivao na žrtvu. Nadalje u samo dva članka autori su se pozvali na zakonske odredbe i statistiku. U jednom je članku iznesen podatak o žrtvama obiteljskog nasilja, a u drugom podaci o porastu femicida. Uistinu je zabrinjavajuće da se u samo jednom članku spomenula statistika o broju femicida u Hrvatskoj. Isto tako u samo se jednom članku za komentar pitalo stručne osobe koje se bave tom problematikom (udruga

B.a.B.e.). U velikom broju članaka za nasilje prema ženama korišteni su eufemizmi *bračne razmirice* i *svađe*, a što dovodi do normalizacije nasilja i njegova negiranja. Zabrinjavajuće je što je u gotovo svim člancima otkriven identitet žrtve - imenom i prezimenom, godinama i adresom. Samo za usporedbu, čitajući analize slučajeva u izvješćima Pravobraniteljice nisam mogla otkriti o kojim je slučajevima riječ iako sam znala sve detalje koji su bili izneseni u medijima. Pozitivno je što su se autori članaka u manjoj mjeri fokusirali na žrtvin izgled i ponašanje koji su bili spomenuti u svega nekoliko članaka, a pridonosili su idealizaciji (ljepota, mirnoća). Sljedeće se smjernice pridržavala nekolicina autora, a odnosila se na zaštitu dostojanstva žrtve. U gotovo svakom članku žrtve su nazivane nesretnicama, iznosili su se detalji njezinih prošlosti (pokazivala modrice), a i detaljno se opisivao sam femicid. Kad je riječ o počiniteljima, autori također nisu pisali u skladu sa Smjernicama jer su se iznosili detalji njihove prošlosti (bio u zatvoru, ubio), a iznosili su se nerelevantni pozitivni odnosi (susjedi, prijatelji). Isto tako za nasilje i počinitelje koristili su se senzacionalistički nazivi (horor, strava, zvjersko ubojstvo, užas). U analiziranim člancima nije primijećeno da se nasilje opisivalo na zabavan način, kao ni da se nasilje dovodilo u kontekst ljubavi. Tu bi se jedino mogla spomenuti ljubomora kao motiv ubojstva. Kad se osvrnemo na ulogu autora u člancima, oni su izvještavali na temelju nagađanja i pretpostavki, ali su i opravdavali počinitelje za djela. Nadalje objavljivali su izjave koje ne doprinose rasvjetljavanju slučaja nego doprinose dramatizaciji i senzacionalizmu. Ni u jednom analiziranom članku nisu spomenute informacije za zaštitu žena od nasilja što je velik propust. Također autori svojim tekstovima, a ponajviše opremom tekstova koji su objavljivali, nisu štitili dostojanstvo žrtva i počinitelja ni štitili njihovu privatnost. Autori uglavnom nisu prenosili objektivne i provjerene informacije ni objavljivali analitičke tekstove. Primijećeno je kako autori nisu ni osvješčivali javnost o rodnim stereotipima i seksizmu, već su ih promovirali objavjujući izjave koje ih zastupaju. Naposljetku ni jedan autor nije iznio zakonske izmjene ni rezultate

recentnih istraživanja o nasilju prema ženama. Upotreba stilskih sredstava u novinskim člancima imala je razne funkcije od kojih su najčešće poticanje znatiželje i interesa kod čitatelja, senzacionalizam i dramatizacija događaja i obrana počinitelja. Upravo zbog toga novinari bi trebali biti svjesni da njihov izbor riječi različito utječe na čitatelja.

Nužno za stvaranje promjena jest edukacija i senzibilizacija novinara za rodno utemeljeno nasilje kako bi o njemu mogli etično izvještavati. To nije moguće sve dok je većini portala cilj postizanje što većeg broja pregleda i posjeta na stranicama. Nužno je da mediji svoju moć iskoristite za zaštitu žena i uvršavanje femicida u Kazneni zakon, za pritisak na institucije koje ne rade ono što bi trebale i na suce koji stalno traže olakšavajuće okolnosti koje to nisu.

10. Popis literature:

1. Akmačić, A. (2016). *Stil trača i senzacionalizam u novinskom tisku* (Diplomski rad). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:300644>
2. B.a.B.e. o ubojstvu u Novskoj: Poražavajući porast femicida treba ozbiljno shvatiti (2022, Kolovoz 31). Index.hr. Preuzeto 12.04.2023. s <https://www.index.hr/vijesti/clanak/babe-o-ubojstvu-u-novskoj-porazavajući-porast-femicida-treba-ozbiljno-shvatiti/2391293.aspx>
3. Berković, D. (2009). Od mizoginije do kulta: Etiološko čitanje Postanka 3. *Kairos*, 3 (2), 305-320. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/42325>
4. Blažinović Grgić, J. (2022, Veljača 18). Femicid kao najekstremniji oblik rodno uvjetovanog nasilja. IUS-INFO. Preuzeto 28.11.2022. s <https://www.iusinfo.hr/aktualno/u-sredistu/49552>
5. Bobić, L. (2021, Prosinac 01). Povodom još jednog femicida: Prije svega, ne objavljujte fotografije žrtava! Lupiga. Preuzeto 18.05.2023. s <https://lupiga.com/vijesti/povodom-jos-jednog-femicida-prije-svega-ne-objavljujte-fotografije-zrtava>
6. B.R., S.S. (2022, Kolovoz 31). Užas u Novskoj: Muškarac ušao u dućan i ubio suprugu; pronađen mrtav u obiteljskoj kući. Oglasili se susjedi. Tportal. Preuzeto 10.04.2023. s <https://www.tportal.hr/crna-kronika/clanak/uzas-u-novskoj-muskarac-usao-u-ducan-i-ubio-suprugu-uhicen-je-20220831>
7. Bratonja Martinović, LJ. (2022, Rujan 22). Femicid u Hrvatskoj: Nasilnici se izvlače s novčanim kaznama, dok ne ubiju. Žene se boje za život. Novi list. Preuzeto 5.01.2023. s <https://www.novolist.hr/novosti/hrvatska/femicid-u->

[hrvatskoj-nasilnici-se-izvlace-s-novcanim-kaznama-dok-ne-ubiju-zene-se-boje-za-zivot/](#)

8. Cvok, V. i Lepan, F. (2022, Kolovoz 31). Izbo ju je 20 puta: 'Pokazivala nam je modrice, htjela otići od njega. Prijavila ga je policiji...' 24 sata. Preuzeto 11.04.2023. s <https://www.24sata.hr/news/izbo-ju-je-20-puta-pokazivala-nam-je-modrice-htjela-otici-od-njega-prijavila-ga-je-policiji-857486>

9. Frančić, A., Hudeček, L. i Mihaljević, M. (2005). *Normativnost i višefunkcionalnost u hrvatskome standardnome jeziku*. Hrvatska sveučilišna naklada.

10. Gazetić, A. (2008). PATRIJARHAT NEKAD I SAD: TRANZICIJA I TRADICIJSKI OBRASCI. *Tranzicija*, 10 (21-22), 49-60. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/35357>

11. Halilović i dr. (2022). *Bilten Atlantske inicijative* br. 1 Femicid.

12. Horor kod Petrinje: U kući pronađena mrtva žena, sumnja se na nasilnu smrt. Uhićena jedna osoba (2023, Svibanj 17). Net.hr. Preuzeto 27.05.2023. s <https://net.hr/danas/crna-kronika/procurili-novi-detajli-horora-kod-petrinje-zena-je-zivjela-sama-supruga-dugo-nisu-vidjeli-de53e6e6-f4df-11ed-bb54-aeb168bccb55dna-osoba-144333cc-f4b5-11ed-873d-da83bb782476>

13. Hrvatsko novinarsko društvo (2009). Kodeks časti hrvatskih novinara.

14. Ivas, I. (2004). Tropi u novinskim naslovima. *Medijska istraživanja*, 10 (2), 9-34.

15. Izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2020. godinu (2021). Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.

16. Izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2021. godinu (2022). Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.
17. Izvješće o radu Pravobraniteljice za ravnopravnost spolova za 2022. godinu (2023). Pravobraniteljica za ravnopravnost spolova.
18. Karakaš Jakubin, H. (2022, Kolovoz 31). Ubojica iz Novske već je jednom ubio čovjeka: ‘Rekao joj je da je bila samoobrana, ona mu je vjerovala‘ Jutarnji list. Preuzeto 10.04.2023. s <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/ubojica-iz-novske-vec-je-jednom-ubio-covjeka-rekao-joj-je-da-je-bila-samoobrana-ona-mu-je-vjerovala-15241415>
19. Katnić-Bakaršić, M. (2001). *Stilistika*. Naučna i univerzitetska knjiga.
20. Kazneni zakon. Narodne novine, 125/11, 144/12, 56/15, 61/15, 101/17, 118/18, 126/19, 84/21.
21. Konvencija Vijeća Europe o sprečavanju i borbi protiv nasilja nad ženama i nasilja u obitelji (2014). Ured za ravnopravnost spolova Vlade Republike Hrvatske.
22. Kukec, T. (2023, Svibanj 17). Policija uhitila supruga zbog ubojstva žene u Petrinji; Susjedi: ‘Bili su jako mirna obitelj...‘ Jutarnji list. Preuzeto 22.05.2023. s <https://www.jutarnji.hr/vijesti/crna-kronika/policija-uhitila-supruga-zbog-ubojstva-zene-u-petrinji-susjedi-bili-su-jako-mirna-obitelj-15336779>
23. Ljubičić, V. (2019). *Medijski kodeks - vodič za profesionalno i senzibilizirano izvještavanje o nasilju prema ženama i femicidu*. Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske.
24. M.V. (2023, Svibanj, 18). Cure detalji strave u Petrinji: Došao je u obiteljsku kuću i ubio 45-godišnju ženu. Dnevnik.hr. Preuzeto 26.05.2023. s

<https://dnevnik.hr/vijesti/crna-kronika/petrinja-osumnjiceni-predan-pritvorskom-nadzorniku-zbog-teskog-ubojstva---782610.html>

25. Malović, S. (2007.) Vjerujemo li novinama. U: Malović (ur.) *Vjerodostojnost novina*. ICEJ i Sveučilišna knjižara.

26. Marjanović, M (2021, Studeni 30). Figurativnost novinskih naslova. *Stilistika*. Preuzeto 05.04.2023. s <https://stilistika.org/studij-stilistike/stilske-vjezbe/678-figurativnost-novinskih-naslova>

27. Mihaljević, I. (2023, Svibanj 17). U kući u Petrinji pronašli su tijelo žene: 'Čuo sam vrisak, ali sam pomislio da mi se učinilo'. Preuzeto 26.05.2023. s <https://www.24sata.hr/news/u-kuci-u-petrinji-pronasli-su-tijelo-zene-cuo-sam-vrisak-ali-sam-pomislio-da-mi-se-ucinilo-911028>

28. Miletić, M. (2015). *Stilistika internetskih portala* (Diplomski rad). Osijek: Sveučilište Josipa Jurja Strossmayera u Osijeku, Filozofski fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:142:488876>

29. Milković, A. (2022). *"Nesretna žena": Analiza medijskih članaka o femicidima* (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Pravni fakultet. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:199:367056>

30. Mršević, Z. (2017). *Kako protiv nasilja - uloga medija*.

31. Mršević, Z. (2017). *Mediji u Srbiji o rodno zasnovanom nasilju u 2015 i 2016. godini: Kako protiv nasilja – uloga medija*. Program Ujedinjenih nacija za razvoj Srbije.

32. Mujkić Jukić, E. (2016.) *Istraživanje o medijskom izvještavanju o rodno zasnovanom nasilju nad ženama u Bosni i Hercegovini*. UN Women.

33. Pavić, S. (2022, Rujan 06). Otkud sva ta ljubav prema ubojicama žena? U Hrvatskoj je on redovito ‘nesretni muž slomljenog srca’. Jutarnji list. Preuzeto 18.04.2023. s <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/otkud-sva-ta-ljubav-prema-ubojicama-zena-u-hrvatskoj-je-on-redovito-nesretni-muz-slomljenog-srca-15243903>
34. patrijarhat. *Hrvatska enciklopedija, mrežno izdanje*. Leksikografski zavod Miroslav Krleža, 2021. <http://www.enciklopedija.hr/Natuknica.aspx?ID=47023>
Pristupljeno 6. 11. 2022.
35. Policija uhitila supruga zbog ubojstva žene u Petrinji, a susjedi kažu: ‘Bili su jako mirna obitelj...’. (2023, Svibanj 17). Slobodna Dalmacija. Preuzeto 22.05.2023. s <https://slobodnadalmacija.hr/vijesti/crna-kronika/policija-uhitila-supruga-zbog-ubojstva-zene-u-petrinji-a-susjedi-kazu-bili-su-jako-mirna-obitelj-1290810>
36. Protokol o postupanju u slučaju nasilja u obitelji (2006). Vlada Republike Hrvatske.
37. Radenović, S. (2012). Bioetika i nasilje. *Jahr*, 3 (1), 205-218. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/87435>
38. Ristić, M. (2019). *Sekundarna viktimizacija i druge prepreke u pristupu žena pravdi*.
39. Rtl (2022, Kolovoz 31). Novi detalji: Ubojica i žrtva iz Novske imaju zajedno 18-godišnji kći i to mu nije prvo ubojstvo. Ka portal. Preuzeto 15.04.2023. s <https://kaportal.net.hr/aktualno/vijesti/4274066/novi-detalji-ubojica-i-zrtva-iz-novske-imaju-zajedno-18-godisnji-kci-i-to-mu-nije-prvo-ubojstvo/>

40. Sarnavka, S. (2018). *Analiza medijskog izvještavanja o slučajevima femicida 2012.-2016.* Ženska soba - Centar za seksualna prava.
41. Sarnavka, S. (2010). *Put do vlastitog pogleda.* B.a.B.e.
42. Silić, J. (2006). *Funkcionalni stilovi hrvatskoga jezika.* Dispnat.
43. Sprečić, E. i Jovanović, J. (2023, Siječanj 19). Femicid ne poznaje niti jedan zakon u regiji: Hrvatska treća u EU po broju ubojstava žena. Večernji list. Preuzeto 15.02.2023. s <https://www.vecernji.hr/vijesti/femicid-ne-poznaje-niti-jedan-zakon-u-regiji-hrvatska-treca-u-eu-po-broju-ubojstava-zena-1650547>
44. Strava u Petrinji: U kući pronašli tijelo žene, jedan čovjek uhićen (2022, Svibanj 17). 24 sata. Preuzeto 25.05.2023. s <https://www.24sata.hr/news/strava-u-petrinji-u-kuci-pronasli-tijelo-zene-jedan-covjek-uhicen-910990>
45. Sudar, N. (2018). *Analiza medijskog izvještavanja o slučajevima nasilja prema ženama.* Pravobranitelj/ica za ravnopravnost spolova Republike Hrvatske.
46. Šaponja, A. (2022, Kolovoz 31). Ministarstvo o ubojstvu žene u Novskoj: 'Tek jutros smo dobili informaciju o zabrani prilaska'. 24 sata. Preuzeto 11.04.2023. s <https://www.24sata.hr/news/ministarstvo-o-ubojstvu-zene-u-novskoj-tek-jutros-smo-dobili-informaciju-o-zabrani-prilaska-857500>
47. Tkalčević, H. i Mihaljević, I. (2023, Svibanj 18). Uhitili muškarca zbog ubojstva supruge: Doletio je avionom iz Njemačke i taksijem došao kući? Preuzeto 25.05.2023. s <https://www.24sata.hr/news/uhitili-muskarca-zbog-ubojstva-supruge-doletio-je-avionom-iz-njemacke-i-taksijem-dosao-kuci-911288>
48. Tošović, B. (2002). *Funkcionalni stilovi.* Institut für Slawistik der Karl-Franzens-Universität Graz.

49. Trošić, L. (2020). *Stilske figure na naslovnicama Sportskih novosti u nogometnim izvješćima* (Diplomski rad). Zagreb: Sveučilište u Zagrebu, Fakultet političkih znanosti. Preuzeto s <https://urn.nsk.hr/urn:nbn:hr:114:044521>
50. Vilić, V. (2020). *Sprečavanje i iskorenjivanje femicida u Srbiji*. Elektronski bilten br. 5.
51. Vučić, N. (2021). *Kritika toksične muškosti*. Friedrich-Ebert-Stiftung (FES).
52. Zablocki, T. (2020, Siječanj 21). Femicid je društveni problem, a ne sporadični incident iz privatne sfere. Prometej. Preuzeto 13.05.2023. s <http://www.prometej.ba/clanak/drustvo-i-znanost/femicid-je-drustveni-problem-a-ne-sporadicni-incident-iz-privatne-sfere-4239>
53. <https://rating.gemius.com/hr/tree/8>

11. Sažetak

Ovaj se rad bavi rastućim društvenim problemom - femicidom. Fokus rada je na analizi novinskih članaka u kojima se pisalo o slučajevima femicida u Hrvatskoj. Rad je podijeljen na dva dijela. U prvom dijelu nalaze se teorijska objašnjenja nasilja prema ženama i određenje femicida, dok se u drugom dijelu nalazi stilistička analiza novinskih članaka o femicidima u Hrvatskoj. Izabrana su dva slučaja femicida u Hrvatskoj, a glavno je pitanje kako novinari pristupaju izvještavanju javnosti o femicidima i prate li smjernice za senzibilizirano izvještavanje o nasilju prema ženama i femicidu koje je objavila pravobraniteljica za ravnopravnost spolova 2019. godine u *Medijskom kodeksu*. U zaključnom se dijelu analizira u kojoj su mjeri analizirani članci u skladu s navedenim smjernicama. Rad je napisan s ciljem edukacije i senzibilizacije javnosti o femicidima i mogućnostima prevencije, u kojoj mediji imaju važnu ulogu.

Ključne riječi: femicid, nasilje prema ženama, publicistički diskurs, novinski članci

Journalistic discourse on femicide

Key words: femicide, violence against women, journalistic discourse, newspaper articles

